

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WODZIERADY NA LATA 2014-2020

INSTYTUT INNOWACJI

TORUŃ 2014

Spis treści

1.	Wprowadzenie	3
1.1.	Proces i metoda przygotowania strategii.....	4
1.2.	Metodologia analizy	6
2.	Charakterystyka Gminy Wodzierady.....	7
2.1.	Środowisko, przestrzeń	7
2.2.	Ludność i procesy demograficzne.....	9
2.3.	Infrastruktura techniczna	16
2.4.	Gospodarka	20
2.5.	Zdrowie publiczne, bezpieczeństwo	28
2.6.	Edukacja, kultura	29
2.7.	Turystyka, rekreacja	31
3.	Analiza SWOT	32
3.1.	Wyzwania rozwojowe	34
3.2.	Wizja Gminy Wodzierady	37
3.3.	Misja Gminy Wodzierady	37
4.	Cele strategiczne	39
4.1.	I ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	40
4.2.	II GOSPODARKA.....	44
4.3.	III TURYSTYKA.....	46
4.4.	IV USŁUGI PUBLICZNE.....	49
5.	Wdrażanie Strategii Rozwoju Gminy	53
	Spis rycin i tabel.....	60

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Gminy Wodzierady na lata 2014-2020 jest podstawowym dokumentem wyznaczającym kierunki działania samorządu lokalnego na najbliższe lata. Zawiera informacje dotyczące kierunków interwencji w obszarach najbardziej istotnych z punktu widzenia rozwoju Gmin i bierze pod uwagę zmieniającą się w ostatnich latach funkcję Gminy.

Strategia rozwoju gminy w ujęciu merytorycznym to zbiór samorządowych, długoterminowych, wielopłaszczyznowych, lecz spójnych idei rozwoju lokalnego układu społeczno-gospodarczego. Natomiast w ujęciu formalnym, to dokument planistyczny zawierający dynamiczną analizę wnętrza i otoczenia gminy, zestaw celów harmonijnego rozwoju gminy oraz zsynchronizowany i skoordynowany program działań, które mają prowadzić do ich osiągnięcia (A. Sztando, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu).

Należy podkreślić, że Strategia uwzględnia potrzeby całej wspólnoty gminnej, kładąc nacisk na współpracę z instytucjami oraz organizacjami reprezentującymi różne grupy interesariuszy. Jako generalny plan postępowania Strategia jest planem współpracy na najbliższe lata, zakładającym osiągnięcie założonych celów w różnych obszarach wymagających interwencji. Jako dokument planistyczny pełni ważną rolę dla inwestorów zewnętrznych, jak również porządkuje propozycje inwestycji, które będą wymagały zewnętrznego finansowania.

Strategia Rozwoju Gminy Wodzierady na lata 2014-2020 jest jednym z narzędzi wspierających proces pozytywne zmiany. Nie powinna być traktowana jako dokument wykonawczy, ponieważ zadania przewidziane do realizacji opisywane są z perspektywy dnia dzisiejszego. Dotyczy to również regulacji prawnych, a także dostępnych zasobów. Uchwalenie strategii rozwoju nie zamyka możliwości wprowadzania zmian, prowadzenia konsultacji społecznych i składania nowych wniosków inwestycyjnych zgodnie z pojawiającymi się uzasadnionymi potrzebami lokalnym. Strategia jest jednak narzędziem, które wyznacza ramy racjonalnego

gospodarowania posiadanymi zasobami, co nie pozwoli w przyszłości na przeszacowanie możliwości inwestycyjnych gminy w stosunku do budżetu. Dzięki temu możliwa będzie kontrola społeczna nad realizacją priorytetowych programów i poszczególnych projektów.

Z przeprowadzonej analizy i podjętych na jej podstawie planów wynika, że realizacja wielu zadań będzie wymagała pozyskania środków zewnętrznych. Środki te mogą pochodzić z różnych źródeł np. Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, ale nie tylko. Odpowiednie zaplanowanie finansowania projektów pozwoli na realizację możliwie największej liczby zadań.

1.1. Proces i metoda przygotowania strategii

Opracowanie Strategii Rozwoju Gminy Wodzierady było następstwem wygaśnięcia poprzedniego dokumentu strategicznego, którym był „Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wodzierady na lata 2007-2013”. W związku z rozpoczętym nowym okresem programowania na lata 2014-2020 pojawiła się konieczność opracowania nowego dokumentu strategicznego, który zawierałby kierunki interwencji na najbliższe lata.

W czasie przygotowania Strategii we wszystkich warstwach analizy uwzględniono specyfikę polskiego prawodawstwa oraz potrzeby i możliwości rozwojowe gminy. Wprowadzono rozwiązania możliwe do zastosowania również w małych, wiejskich społecznościach lokalnych. Rozwiązania wynikają głównie z informacji zebranych w toku badania, ankiet mieszkańców i w konsekwencji sporządzenia diagnozy stanu gminy. Dotyczyły jednak przede wszystkim szerokiej partycypacji przedstawicieli różnych instytucji z terenu gminy w określaniu możliwości rozwojowych i budowaniu programów strategicznego rozwoju.

Pierwszy etap tworzenia strategii, polegał na zgromadzeniu danych niezbędnych do sporządzenia kompleksowego obrazu poszczególnych obszarów życia gminy. W okresie tym zbierane były informacje o sytuacji w różnych obszarach problemowych. Dodatkowo przeprowadzono konsultacje społeczne, na których omówiono cel Strategii oraz najważniejsze zagadnienia dotyczące tego dokumentu. Przygotowano oraz zebrano ankiety dotyczące następujących obszarów:

- środowisko, przestrzeń
- infrastruktura techniczna
- gospodarka
- zdrowie publiczne, bezpieczeństwo
- edukacja, kultura
- turystyka, rekreacja

Ankiety oraz pozyskane dane te stały się podstawą do sporządzenia dokładnej diagnozy otoczenia. Jej celem było uzyskanie dokładnego wglądu w sytuację gospodarczą i społeczną Gminy. Diagnoza stanu Gminy została zaprezentowana radnym na posiedzeniach komisji, którzy dzielili się swoimi spostrzeżeniami do prezentowanych wyników.

Kolejnym etapem były prace nad wyznaczeniem strategicznych kierunków i programów rozwoju. Zebrano propozycje mieszkańców oraz ekspertów i w ten sposób powstał zarys drugiej części strategii - programów i projektów realizacyjnych. Dalej materiały zostały przekazane szefom poszczególnych zespołów roboczych. W trakcie spotkań zespołów doprecyzowano założenia poszczególnych projektów, dokładnie określono cele, wyodrębniono i opisano zadania.

Najważniejszym elementem w przygotowaniu strategii rozwoju jest planowanie, a o sukcesie realizacji planu decyduje sposób jego wdrożenia. Ponieważ większość niepowodzeń związanych z realizacją Strategii wynika z niezbyt precyzyjnego zdefiniowania celów i zadań, dlatego w przedstawionym dokumencie stworzono przejrzysty schemat celów i projektów ułatwiający zrozumienie ich zasadności. Nacisk

położono na opisanie celów, natomiast w przypadku zadań ograniczono się do wskazania najważniejszych, bez podawania szczegółów, które będą doprecyzowywane przed przystąpieniem do ich realizacji. Poszczególne projekty wynikają bezpośrednio z opisanych w pierwszej części strategii (diagnozy) uwarunkowań rozwojowych oraz z przyjętych strategicznych kierunków rozwoju.

1.2. Metodologia analizy

W procesie prac nad Strategią w większości przypadków wzięto pod uwagę dane na dzień 31.12.2013 r., natomiast w celu przedstawienia dynamiki zmian niektórych procesów posłużono się danymi z lat 2007-2013. Wyjątek dotyczy liczby ludności oraz bezrobocia, gdzie posłużono się najaktualniejszymi dostępnymi danymi - odpowiednio na dzień 30.10.2014 r. (ludność) oraz na dzień 30.09.2014 r. (bezrobocie). Dane te podlegają najszybszym zmianom, stanowiąc odzwierciedlenie dynamicznych procesów zachodzących w gospodarce.

Część diagnostyczna zawiera zestawienia danych statystycznych, charakteryzujących Gminę Wodzierady wraz z ich syntetycznym opisem. Część ta, z uwagi na przeprowadzone badanie ankietowe mieszkańców, podzielona została tematycznie zgodnie z obszarami podlegającymi badaniu.

Dane z wyżej wymienionych obszarów przedstawione zostały w układzie dynamicznym. Umożliwia to pokazanie zmiany wartości w czasie oraz zaobserwowanie trendów rozwojowych.

2. Charakterystyka Gminy Wodzierady

2.1. Środowisko, przestrzeń

Gmina Wodzierady położona jest w północnej części powiatu łaskiego w województwie łódzkim. Powierzchnia Gminy zajmuje 82,3 km², co stanowi 13,31% powiatu łaskiego.

Pozostałe Gminy w powiecie łaskim to miejsko-wiejska Łask oraz gminy wiejskie: Buczek, Sędziejowice, Widawa.

W sąsiedztwie Wodzierad położone są gminy Dobroń, Lutomiersk, Łask, Pabianice, Szadek, Zadzim.

W skład Gminy wchodzi 35 wsi oraz 20 sołectw: Chorzyszów, Czarnysz, Dobków, Dobruchów, Hipolitów, Jesionna, Józefów, Kiki, Kwiatkowice, Leśnica, Magdalenów, Magnusy, Piorunów, Przyrownica, Stanisławów, Wandzin, Włodzimierz, Wodzierady, Wola Czarnyska, Wrzasawa. Wodzierady są siedzibą Urzędu Gminy.

Przez Wodzierady przebiega droga wojewódzka nr 710 łącząca Łódź z Błaszakami.

Ryc. 1 Położenie Gminy Wodzierady na tle woj. łódzkiego

Źródło: targeo.pl

Gmina pod względem fizyczno-geograficznym położona jest w obrębie Niziny Południowo – Wielkopolskiej i Wyżyny Krakowsko – Częstochowskiej. Rzeki reprezentowane są przez Pisię, dopływ Neru oraz jej liczne, bezimienne dopływy. W dolinie Pisi występują gleby organiczne (torfowe, murszowe oraz torfowo-murszowe), wykorzystywane głównie pod użytki zielone.

Północna część Gminy jest mało urozmaicona, wykorzystywana głównie rolniczo z uwagi na gleby III i IV klasy bonitacyjnej. W południowej części- V i VI klasa gleby- rolnictwo jest mniej rozwinięte. Obszar pomiędzy miejscowościami Wodzierady a Kwiatkowice wykorzystywany jest głównie pod uprawę leśną z powodu słabej jakości piaszczystych gleby (V klasa).

Gminę charakteryzuje bogactwo walorów przyrodniczych i historyczno-kulturowych, co decyduje o jej potencjale rekreacyjno-turystycznym. Wśród najważniejszych zabytków wymienić należy:

- Kościół pw. św. Doroty i św. Mikołaja w Kwiatkowicach- murowany, późnorennesansowy,
- Pałac w Piorunowie- pochodzący z lat 20. XX wieku, obecnie siedziba hotelu,
- Dworek w Wodzieradach- modrzewiowy budynek w zrębowej konstrukcji z XIXw.
- Młyn w Piorunowie- XIX-wieczny, drewniany, położony nad rzeką Pisią.

Przez południową część Wodzierad (Włodzimierz, Pelagia, Dobków) na odcinku 6 km przebiega trasa rowerowa-Łódzka Magistrała Rowerowa, która jest częścią transeuropejskiej trasy rowerowej Eurovelo, mającej w przyszłości połączyć Polskę, Niemcy i Ukrainę.

2.2. Ludność i procesy demograficzne

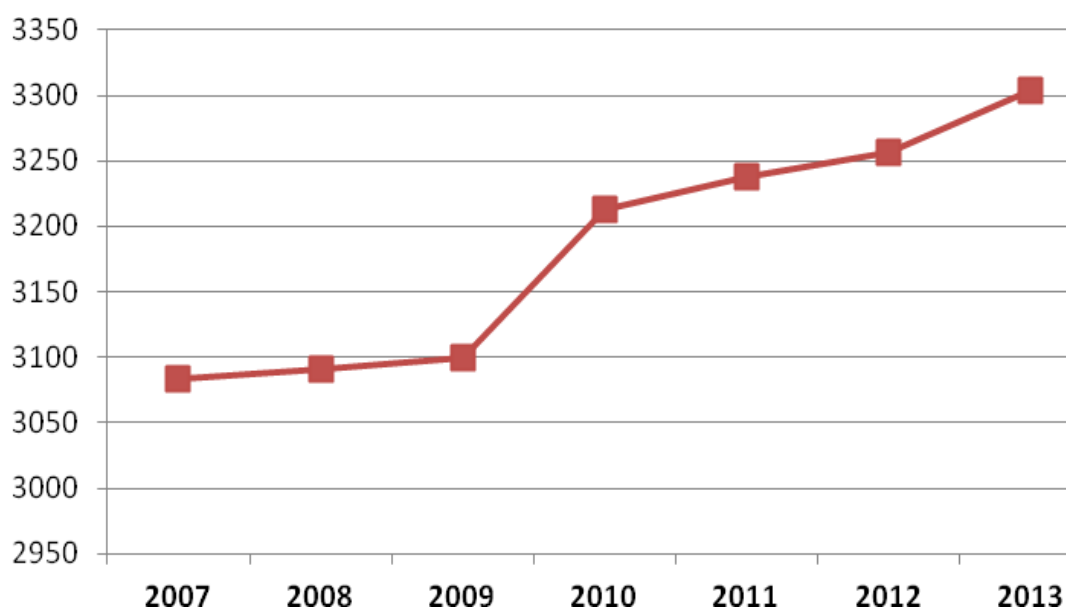
Według danych Urzędu Gminy Wodzierady na dzień 30.10.2014 r. zamieszkiwały na jej terenie 3304 osoby, z czego 3321 zameldowanych na pobyt stały oraz 83 osoby na pobyt czasowy. 50,5% mieszkańców stanowili mężczyźni, natomiast 49,5% kobiety.

Tabela 1 Liczba mieszkańców Gminy Wodzierady w latach 2007-2013

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
3083	3091	3100	3213	3238	3256	3304

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Dynamikę zmian liczby ludności obrazuje poniższy wykres.

Ryc. 2 Liczba ludności Gminy Wodzierady w latach 2007-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Urząd Gminy Wodzierady dostarczył informacji na temat ilości osób, zamieszkujących stale i czasowo na terenie gminy według prowadzonych przez niego rejestrów. Pokazany podział na miejscowości pozwala na wskazanie największych skupisk ludności w gminie.

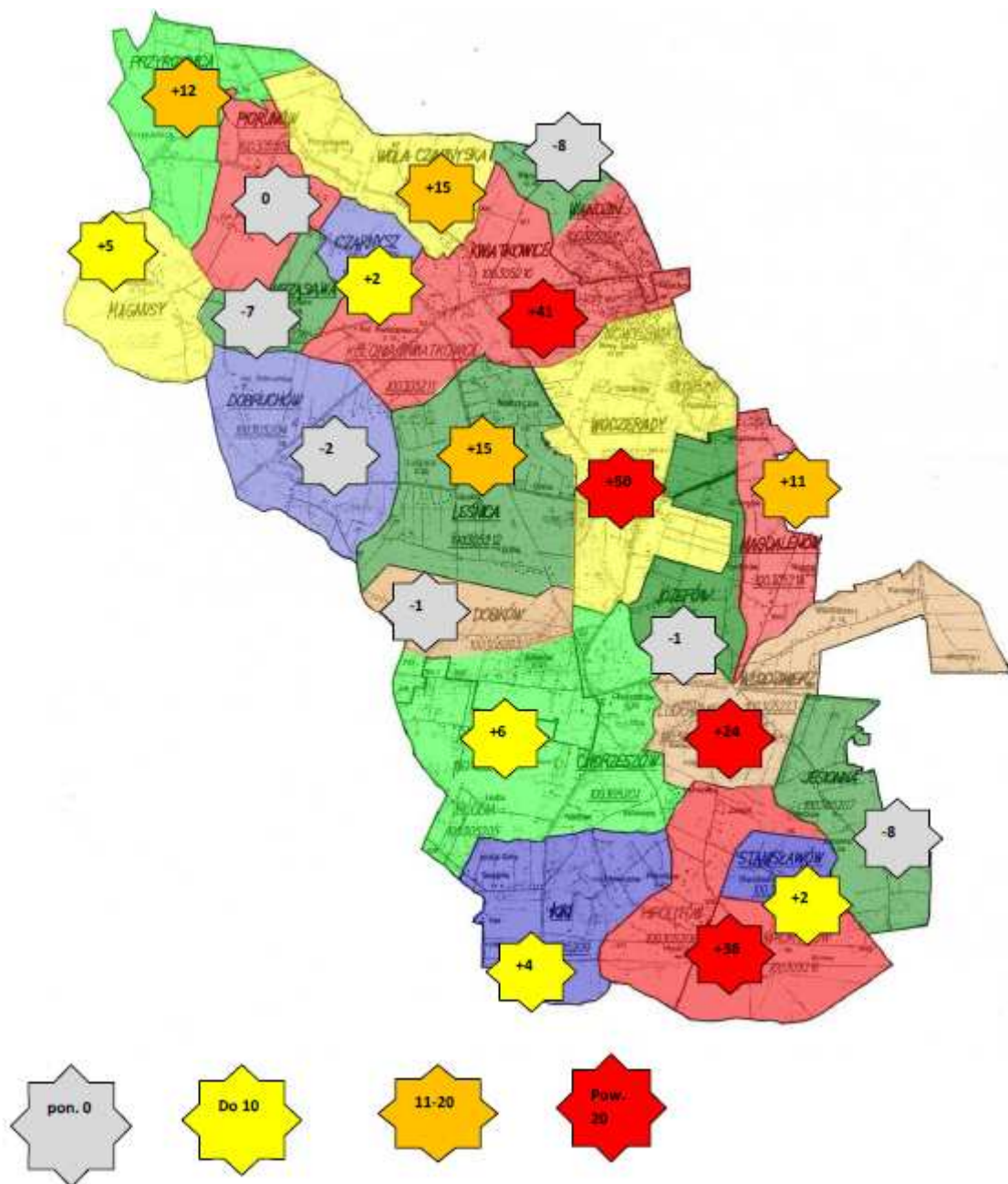
Tabela 2 Liczba mieszkańców Gminy Wodzierady wg sołectw w latach 2007-2013

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców			
		zameldowanych na stałe wg stanu na 31.12.2007	zameldowanych na stałe wg stanu na 31.12.2013	zameldowanych czasowo wg stanu na 31.12.2007	zameldowanych czasowo wg stanu na 31.12.2013
1.	Chorzeszów	229	232	13	16
2.	Czarnysz	64	66	0	0
3.	Dobków	69	68	1	2
4.	Dobruchów	219	217	0	1
5.	Jesionna	59	51	0	0
6.	Józefów	102	101	0	0
7.	Kiki	130	133	0	1
8.	Kwiatkowice	497	537	10	11
9.	Leśnica	278	289	0	4
10.	Magdalenów	84	94	0	1
11.	Magnusy	111	114	0	2
12.	Piorunów	94	91	0	3
13.	Przyrownica	102	108	1	7
14.	Stanisławów	60	62	0	0
15.	Wandzin	46	38	0	1
16.	Włodzimierz	169	189	2	6
17.	Wodzierady	292	333	5	14
18.	Wola Czarnyska	182	193	2	6
19.	Wrzasawa	68	61	1	1
20.	Zalesie	209	244	4	7

Źródło: UG Wodzierady

Z zestawienia wynika, że w Gminie Wodzierady istnieją dwa duże skupiska ludności- największe Kwiatkowice oraz Wodzierady. Z pozostałych liczących ponad dwieście osób można wyróżnić cztery: trzy położone w zachodniej części Gminy oraz jedna w

południowej. Dla lepszego zobrazowania tendencji zmiany liczby ludności w obrębie sołectw załączono poniższą mapę.

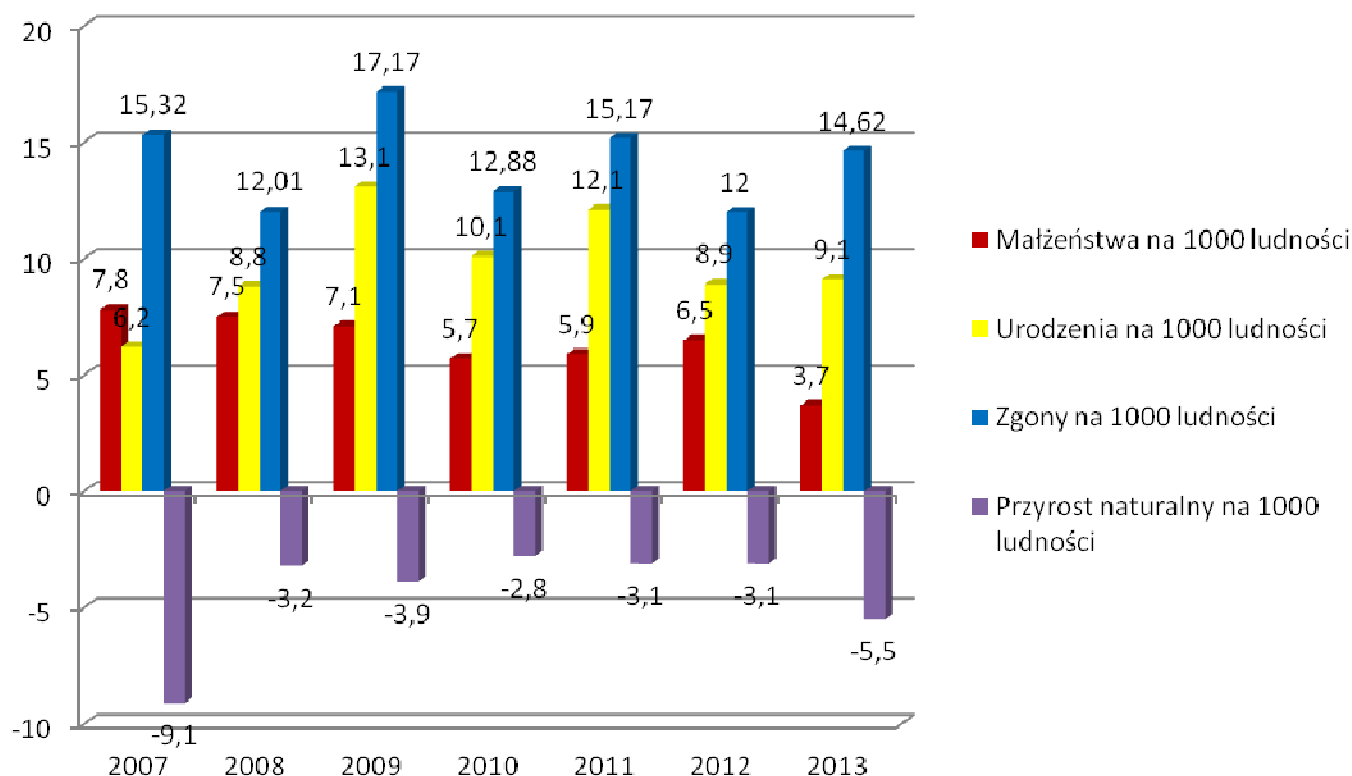
Ryc. 3 Zmiana liczby ludności w Gminie Wodzierady w podziale na sołectwa w latach 2007-2013

Źródło: opracowanie własne

W latach 2007-2013 można było zaobserwować wyraźną tendencję do powolnego wyludniania się zachodniej części Gminy, natomiast wyraźny przyrost mieszkańców obserwowano w sołectwach wschodnich oraz południowych. Może to potwierdzać

ogólną tendencję migracji mieszkańców na linii miasto-wieś i następstwo położenia Gminy w sąsiedztwie Łodzi oraz Pabianic.

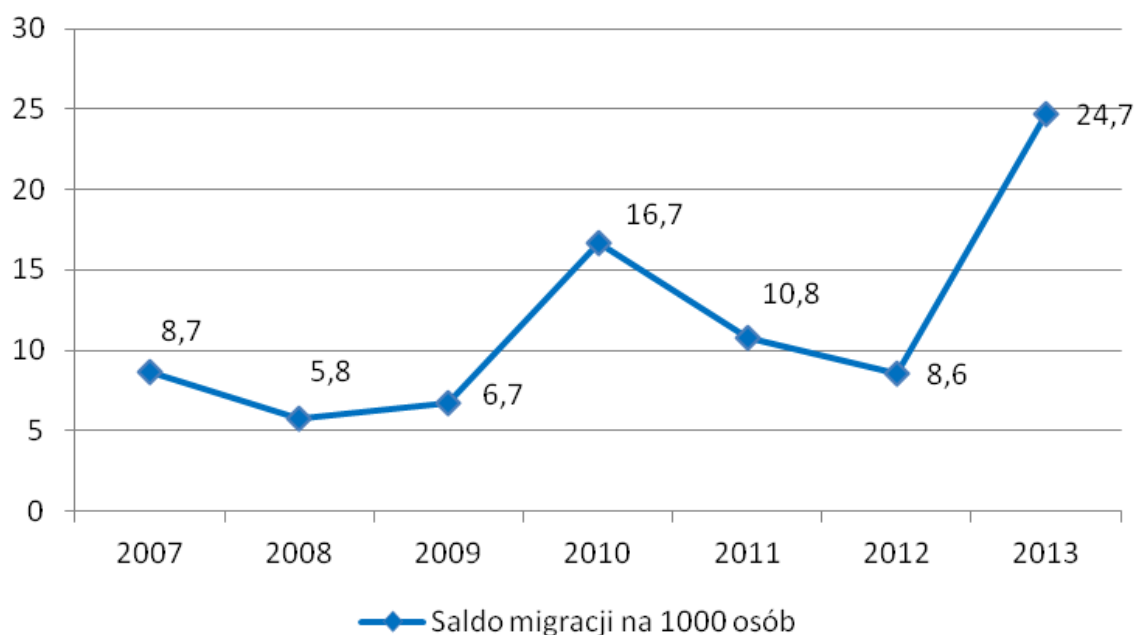
Bliższa analiza zachodzących w Gminie procesów demograficznych oraz danych dotyczących migracji jest kluczem do uzyskania informacji o przyczynie wzrostu liczby mieszkańców w latach 2007-2013.

Ryc. 4 Procesy demograficzne w Gminie Wodzierady w latach 2007-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Z analizy powyższych danych wyraźnie wynika, że w badanym okresie przyrost naturalny był ujemny, co było następstwem wyższej liczby zgonów niż urodzeń. Liczba urodzeń na 1000 ludności po okresie dynamicznego wzrostu w latach 2009-2011 powróciła do średniej wartości ok. 9‰. Wyraźną tendencję można zauważyć w przypadku liczby zawieranych małżeństw- wskaźnik ten począwszy od 2007 r. systematycznie spada. Nie bez wpływu na liczbę mieszkańców pozostaje migracja.

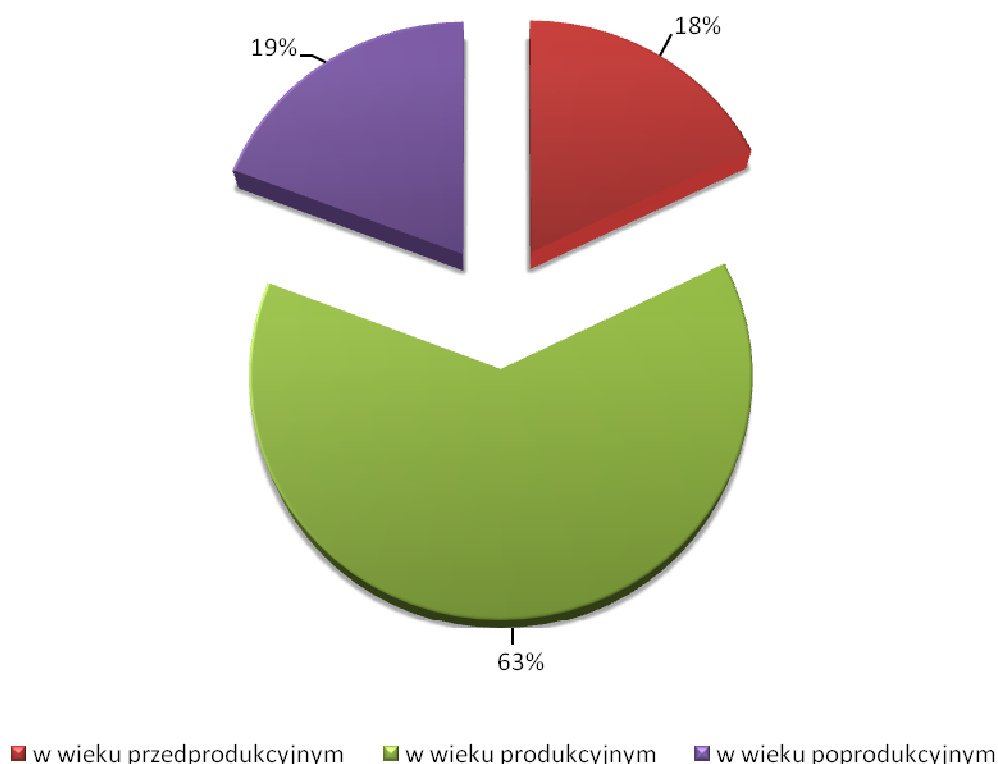

Ryc. 5 Migracje w Gminie Wodzierady w latach 2007-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Powyższy wykres wyraźnie wskazuje na bardzo dużą dynamikę migracji. Bliższa analiza danych GUS pokazuje główny kierunek migracji - większość ludności napływowej pochodzi z miasta. Skala migracji wieś-wieś oraz wieś-miasto jest dużo niższa. Powyższa tendencja jest charakterystyczna dla atrakcyjnych terenów położonych w pobliżu dużych aglomeracji - wieś staje się miejscem docelowym dla młodszych i zamożniejszych mieszkańców miast, którzy szukają miejsca do osiedlenia na stałe z dala od miejskiego zgiełku.

Z punktu widzenia dalszych procesów demograficznych, które będą miały bezpośredni wpływ na kształtowanie się wieku społeczeństwa, ważny jest odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym.

Ryc. 6 Ludność wg ekonomicznych grup wiekowych w Gminie Wodzierady

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Struktura ludności jest korzystna, ponieważ dominuje odsetek ludności w wieku produkcyjnym, natomiast odsetek ludności w wieku przed i poprodukcyjnym jest zbliżony. Co ważne podkreślenia- struktura ta jest stabilna- od 2007 r. zwiększył się wyłącznie odsetek ludności w wieku produkcyjnym, który jest następstwem wejścia na rynek pracy młodszych roczników, natomiast poprodukcyjnym pozostał na takim samym poziomie. Oznacza to, że niekorzystne procesy demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa zachodzą w Gminie bardzo powoli.

Wg prognozy GUS na lata 2014-2050 liczba ludności w województwie łódzkim będzie systematycznie spadała. Proces ten połączony będzie z sukcesywnym starzeniem się społeczeństwa. Jest to tendencja ogólnopolska, która w łagodny sposób postępuje od kilkunastu lat.

Wnioski:

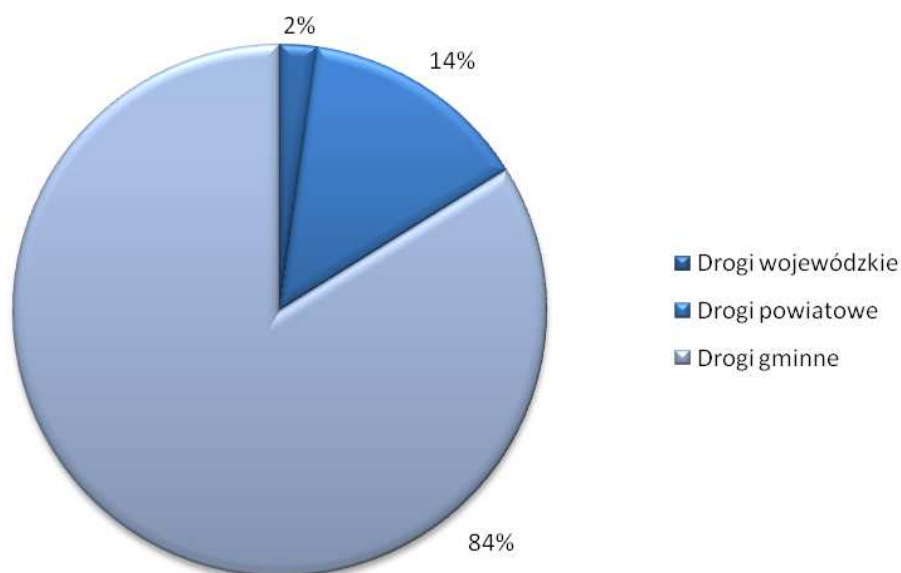
- liczba mieszkańców Gminy w latach 2007-2013 wzrosła o 7,2%, a gęstość zaludnienia o 2 osoby na km²- do 40 na km²,
- przyrost liczby mieszkańców związany jest z napływem ludności (dodatnie saldo migracji), a nie dodatnim przyrostem naturalnym,
- Gmina charakteryzuje się bardzo dużym dodatnim saldem migracji - 24,7‰ w 2013 r. Główny kierunek migracji to miasto-wieś,
- struktura ludności wg grup ekonomicznych wskazuje na dominację ludności w wieku produkcyjnym i tendencja ta od siedmiu lat pozostaje na zbliżonym poziomie,
- zmiany struktury ludności, przejawiające się wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym wpisują się ogólną tendencją starzenia się społeczeństwa, co będzie miało swoje odzwierciedlenie w obszarze polityki społecznej oraz edukacji. Proces ten w Gminie Wodzierady postępuje powoli.

2.3. Infrastruktura techniczna

W rozdziale tym scharakteryzowana zostanie podstawowa infrastruktura, której jakość i dostępność mają wpływ na komfort życia, determinują procesy migracyjne czy też rozwój działalności gospodarczej.

Infrastruktura komunikacyjna

Sieć komunikacyjną Gminy Wodzierady tworzą droga wojewódzka, drogi powiatowe oraz sieć dróg gminnych o łącznej długości 313 km.

Ryc. 7 Drogi publiczne w Gminie Wodzierady w podziale na kategorie

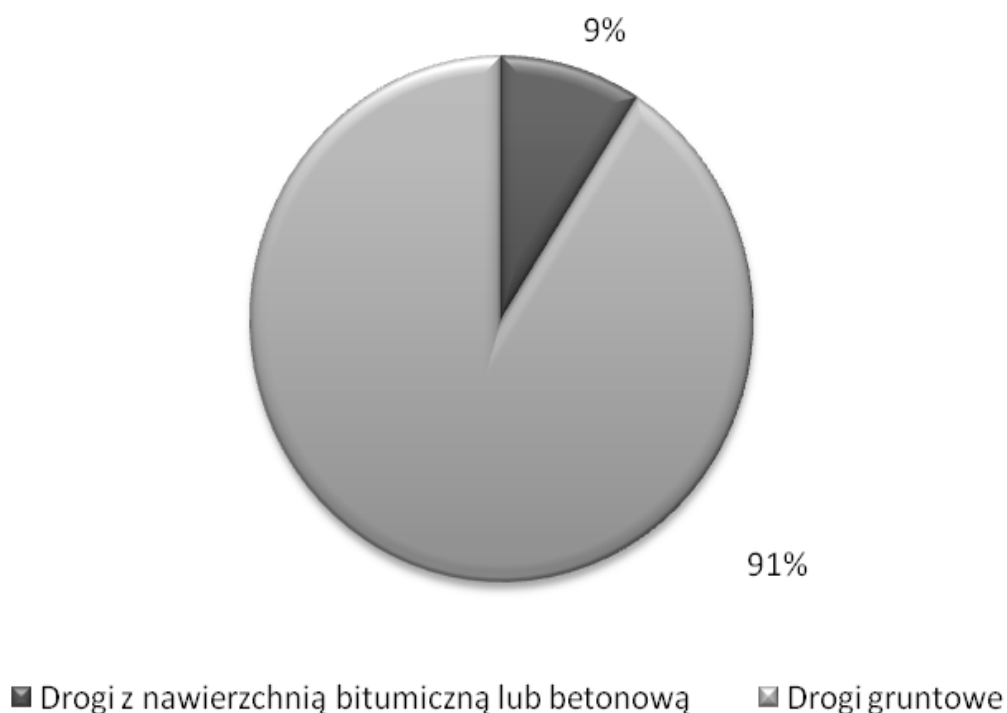
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Wodzierady

W północnej części Gminy przebiega droga wojewódzka nr 710 łącząca Łódź z Błaszakami (7 km w granicach Gminy). Zapewnia dobre połączenie z większymi ośrodkami takimi jak Łódź, Konstantynów Łódzki i Szadek.

Drogi powiatowe tworzą szkielet układu drogowego. Ich długość wynosi 43,5 km. Są to drogi (numeracja za PZD Łask):

- nr 3706E Przyrownica - Kuciny – Łask
- nr 3723E Pudłówek – Małyń
- nr 3300E Lutomiersk- Wodzierady – Dobruchów
- nr 4911E Piaski - Chorzeszów – Janowice
- nr 4912E Dziadkowice - Kiki - Mauryców
- nr 3301E Janowice - Łask

Drogi gminne mają długość 262,5 km, z czego 44,5 km stanowią drogi wyższej kategorii, natomiast 218 km to pozostałe drogi gminne.

Ryc. 8 Drogi gminne w Gminie Wodzierady wg rodzaju nawierzchni

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Wodzierady

Stan dróg jest niezadowalający. Zaledwie 23,75 km to drogi o nawierzchni bitumicznej lub betonowej, natomiast aż 238,75 km (91% wszystkich dróg gminnych) to drogi gruntowe. Bardzo duży koszt inwestycji drogowych oraz niewielki budżet Gminy nie pozwalają na kompleksowe i szybkie rozwiązanie problemu. Gmina

sukcesywnie remontuje odcinki dróg, a poprawa ich stanu jest jedną z najważniejszych potrzeb gwarantujących sprawny rozwój Gminy i jedną z potrzeb najczęściej zgłaszanych przez mieszkańców.

Infrastruktura wodociągowa i kanalizacyjna

Sieć wodociągowa ma długość 96,6 km (stan na 31.12.2013 r.). Gmina zaopatrywana jest w wodę za pośrednictwem trzech stacji uzdatniania wody zlokalizowanych w miejscowościach Kwiatkowice, Mauryców oraz Wodzierady. Dwie z nich (Mauryców, Wodzierady) zostały w ostatnich latach zmodernizowane dzięki dofinansowaniu z PROW.

Tabela 3 Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w Gminie Wodzierady w latach 2007-2013

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
78	79	80	82	82	85	86

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Wodzierady

W ciągu siedmiu lat długość sieci wzrosła o 5,8%. O 8% wzrósł w tym czasie odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej.

Gmina nie posiada sieci kanalizacyjnej. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest przede wszystkim problem z uzyskaniem społecznej zgody na lokalizację gminnej oczyszczalni ścieków oraz dodatkowo spore rozproszenie zabudowy. Rozwiązaniem tej sytuacji jest budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.

Tabela 4 Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków w Gminie Wodzierady w latach 2007-2013

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1	3	4	5	5	34	36

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Wodzierady (tylko „zarejestrowane” przez UG)

W latach 2007-2013 Gmina Wodzierady zrealizowała projekt z udziałem środków z PROW, dzięki któremu wybudowano 29 przydomowych oczyszczalni ścieków. Nie ma natomiast danych ile przydomowych oczyszczalni ścieków, sfinansowanych przez

mieszkańców we własnym zakresie, znajduje się na terenie Gminy. Potrzeby są ogromne, a brak uregulowania kwestii ścieków może stać się przeszkodą w dalszym rozwoju tej jednostki samorządowej.

Ważnym elementem infrastruktury, którego Gmina nie posiada, jest sieć gazowa. Mieszkańcy zaopatrują się w gaz kupując butle gazowe.

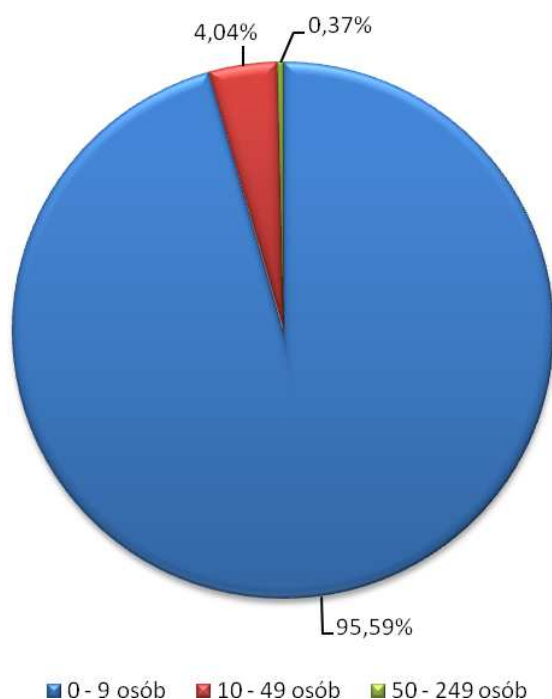
Nie ma jednak przeszkód technicznych dla rozwoju sieci gazowej przez działającego na terenie powiatu łaskiego Operatora. W przypadku zainteresowania ze strony mieszkańców i przy partycypacji w kosztach budowy przyłączy indywidualnych Operator (po przeprowadzeniu badania rynku) może rozpocząć realizację inwestycji.

Wnioski:

- Gmina jest niedoinwestowana w podstawowe rodzaje infrastruktury-kanalizacja, sieć gazowa. Proces modernizacji i rozwoju sieci postępuje bardzo powoli i nie nadąża za zwiększającą się liczbą mieszkańców Gminy, a tym samym gospodarstw domowych,
- w Gminie występuje duży deficyt dobrej jakości dróg (91% dróg gminnych to drogi gruntowe). Jest to problem najczęściej zgłaszany przez mieszkańców,
- potrzeba dużych inwestycji w zakresie rozwoju podstawowej infrastruktury, które pozwolą na podniesienie komfortu życia oraz zwiększą atrakcyjność osadniczą Gminy,
- rozwój infrastruktury powinien w jednakowym stopniu dotyczyć zarówno północnej, jak i południowej części Gminy z uwzględnieniem obszarów o największym napływie mieszkańców.

2.4. Gospodarka

Na koniec 2013 roku w Gminie Wodzierady działały 272 podmioty gospodarcze, z czego 95,6% to podmioty prywatne. W porównaniu z 2007 r. liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o prawie 11%. Zdecydowaną większość podmiotów gospodarczych stanowią te, które zatrudniają 0-9 pracowników. Mikro i małe przedsiębiorstwa stanowią blisko 99% wszystkich lokalnych podmiotów gospodarczych. Na terenie Gminy znajduje się tylko jedno przedsiębiorstwo, zatrudniające pow. 50 osób.

Ryc. 9 Podmioty gospodarcze w Gminie Wodzierady wg liczby zatrudnionych

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Oprócz dominującej liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Wodzierady na dzień 31.12.2013 r. działało:

- 9 spółek handlowych,

- 1 spółdzielnia,
- 1 fundacja,
- 12 stowarzyszeń i organizacji społecznych.

Dla zobrazowania dominującego rodzaju działalności załączono poniższą tabelę.

Tabela 5 Struktura firm (osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą) w Gminie Wodzierady wg sekcji PKD

Sekcja PKD 2007	Liczba firm
Sekcja A- Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	18
Sekcja C- Przetwórstwo przemysłowe	34
Sekcja F- Budownictwo	43
Sekcja G- Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	77
Sekcja H- Transport i gospodarka magazynowa	8
Sekcja I- Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	3
Sekcja J- Informacja i komunikacja	5
Sekcja K- Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6
Sekcja L- Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1
Sekcja M- Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	7
Sekcja N- Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	6
Sekcja P- Edukacja	2
Sekcja Q- Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5

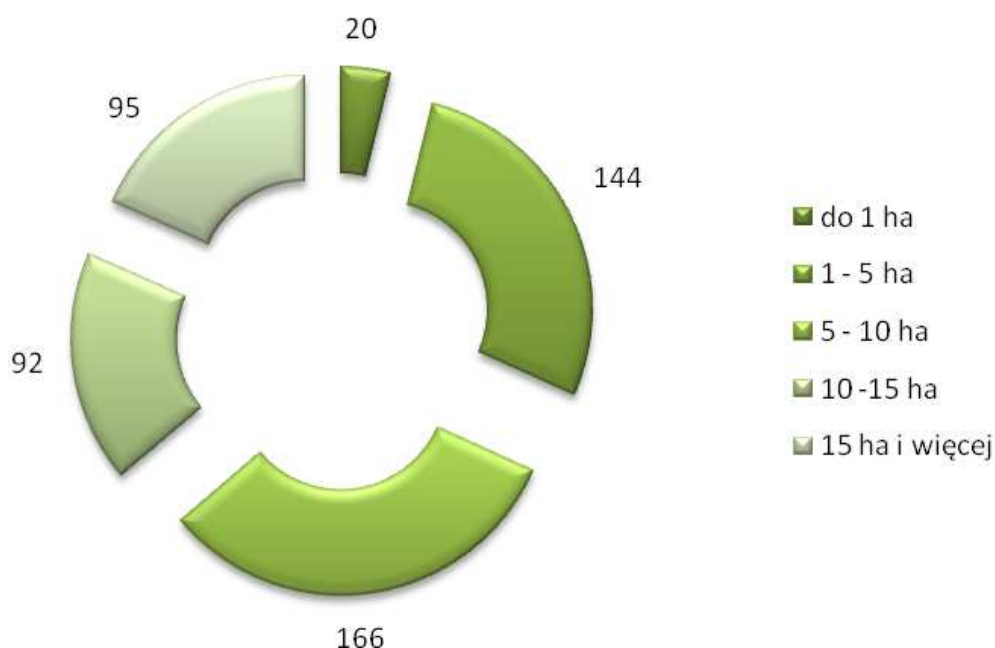
Sekcja R- Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2
Sekcje S, T, U- Pozostała działalność usługowa	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Z powyższych danych wynika, że trzema sekcjami, w których działa najwięcej podmiotów gospodarczych w Gminie Wodzierady są: G- Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; F- Budownictwo oraz C- Przetwórstwo przemysłowe. Rolnictwo, na które wskazywali mieszkańcy podczas badania ankietowego znalazło się na czwartym miejscu.

Pomimo tego rolnictwo jest ważną gałęzią lokalnej gospodarki. Użytki rolne stanowią 76,9% powierzchni Gminy. Dla zobrazowania danych dotyczących rolnictwa posłużono się Powszechnym Spisem Rolnym z 2010 r.

Na terenie Gminy Wodzierady w omawianym roku działało 550 gospodarstw rolnych z czego 517 prowadziło działalność rolniczą.

Ryc. 10 Liczba gospodarstw w Gminie Wodzierady prowadzących działalność rolniczą wg wielkości

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Prawie 64% gospodarstw rolnych, które prowadziły działalność rolniczą to gospodarstwa do 10 ha. Dominowały więc gospodarstwa małe, natomiast duże stanowiły prawie 19% wszystkich prowadzących działalność rolniczą.

Rynek pracy to nie tylko firmy, ale także pracujący i poszukujący pracy.

Wg Powiatowego Urzędu Pracy w Łasku na dzień 30.09.2014 r. zarejestrowanych było 132 bezrobotnych z czego 42,4% (56 os.) stanowiły kobiety a 57,6% (76 os.) mężczyźni. Było to prawie 4% wszystkich mieszkańców Gminy. Z analizy danych PUP Łask z lat 2009-2014 wynika, że do 2012 r. liczba bezrobotnych rosła, aby od 2013 r. powoli zacząć spadać. Bezrobocie szybciej rosło w grupie mężczyzn niż kobiet.

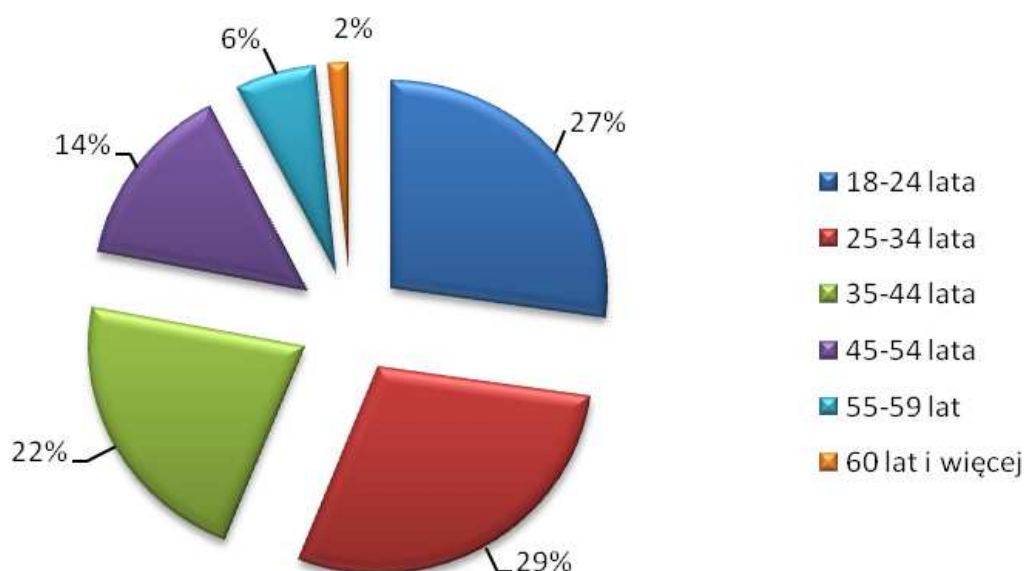
Tabela 6 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Wodzierady w latach 2009-2014

Rok	Liczba bezrobotnych
2009	104
2010	114
2011	146
2012	150
2013	147
2014	132

Źródło: opracowanie własne na podstawie PUP Łask

Stopa bezrobocia wynosiła 17,25% i była wyższa niż w powiecie łaskim (16,8%).

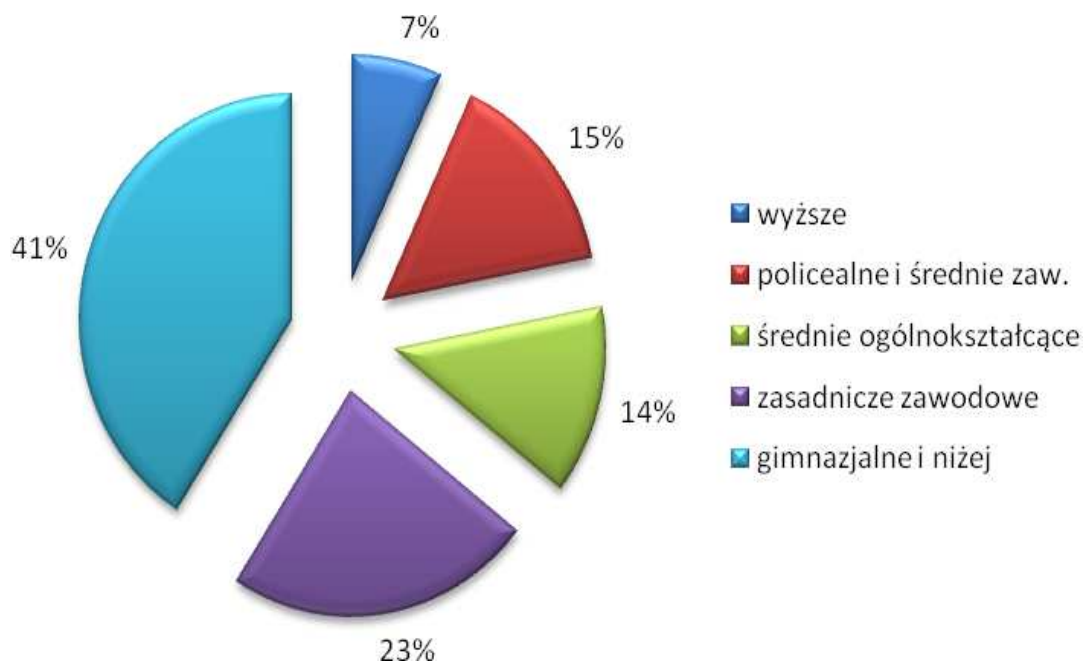
Dalsza część analizy bezrobocia w Gminie Wodzierady zawiera dane dotyczące struktury bezrobotnych - ich podziału ze względu na: wiek, wykształcenie i czas pozostawania bez zatrudnienia.

Ryc. 11 Struktura bezrobotnych wg wieku w Gminie Wodzierady wg stanu na 30.09.2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie PUP Łask

Widać wyraźnie, że w grupie bezrobotnych dominują ludzie młodzi do 34 roku życia, którzy stanowią aż 56% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. W ciągu pięciu lat (od 2009 r.) największy przyrost bezrobotnych miał miejsce w przedziale wiekowym 25-34 lata. Jest to niekorzystna tendencja, ponieważ w tej grupie wiekowej występują bardzo duże potrzeby finansowe związane głównie z podjęciem decyzji o usamodzielnieniu, założeniu rodziny czy ew. migracji za pracą.

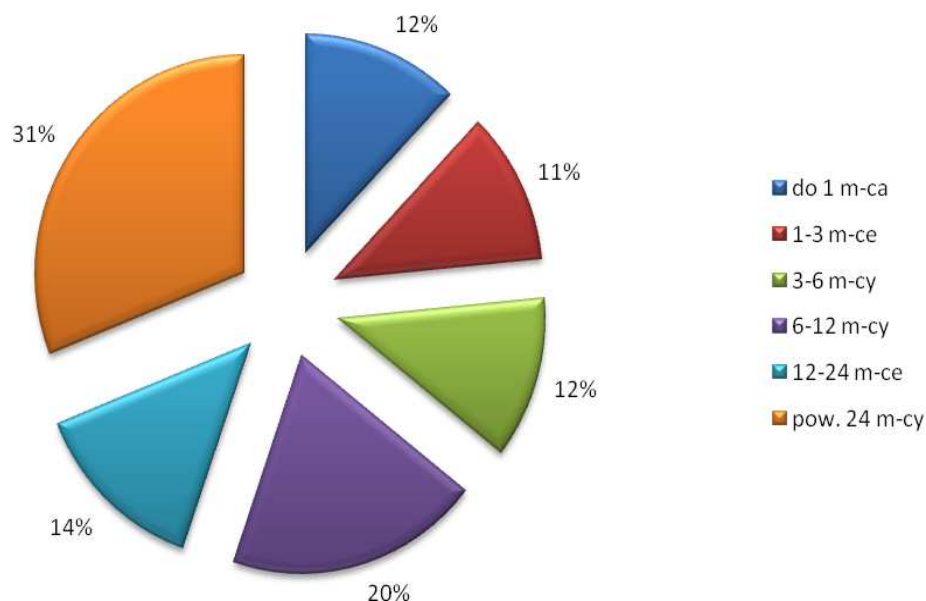

Ryc. 12 Struktura bezrobotnych wg wykształcenia w Gminie Wodzierady wg stanu na 30.09.2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie PUP Łask

W strukturze bezrobotnych wg wykształcenia przeważa grupa osób z podstawowym i zasadniczym, która dotyczy aż 64% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. W porównaniu z 2009 r. odsetek osób w tej grupie bezrobotnych wzrósł o 3,5%. W grupie osób z wykształceniem średnim odsetek bezrobotnych zmniejszył się o 3%. W najmniejszym stopniu bezrobocie dotyka osoby z wykształceniem wyższym. Tu odsetek bezrobotnych pozostał na takim samym poziomie.

Ważnym z punktu widzenia podjęcia zatrudnienia jest czas pozostawania bez pracy. Przekłada się bowiem na motywację bezrobotnego do działania.

Ryc. 13 Struktura bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy w Gminie Wodzierady wg stanu na 30.09.2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie PUP Łask

Struktura bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy wskazuje na dominację grupy długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy pow. 12 m-cy). Grupa ta stanowi aż 45% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. Jest to bardzo niekorzystne zjawisko, z uwagi na korelację pomiędzy czasem pozostawania bez pracy, a szansą na jej ponowne podjęcie- czym dłuższa przerwa w pracy, tym szanse na podjęcie zatrudnienia maleją. Dłuższe pozostawanie bez pracy powoduje, że ewentualni kandydaci stają się, ze względu na dezaktualizację swoich wiadomości i doświadczeń, mało interesujący dla pracodawców. Co ważne to w tej grupie dominują osoby z wykształceniem zawodowym oraz gimnazjalnym. Większość osób aktywnie poszukujących pracy znajduje ją po 1-3 miesięcy. W tym przedziale czasowym jest najmniej bezrobotnych we wszystkich grupach bezrobotnych ze względu na wykształcenie.

Wnioski

- na terenie Gminy sukcesywnie rośnie liczba przedsiębiorstw. Są głównie małe, jednoosobowe firmy działające w branżach takich jak naprawa pojazdów, budownictwo oraz przetwórstwo przemysłowe. Może to wskazywać na postępujący rozwój usług związanych z obsługą pobliskich miast lub lokalnej społeczności. Rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców powinien stanowić jedno z priorytetowych zadań dla samorządu i być narzędziem w walce z bezrobociem,
- rolnictwo jest ważną gałęzią gospodarki. Działalność rolniczą prowadzi 94% wszystkich gospodarstw. Co ważne dominują gospodarstwa małe do 10 ha,
- od 2013 r. liczba bezrobotnych w Gminie Wodzierady powoli spada,
- bezrobocie w większym stopniu dotyczy mężczyzn niż kobiety,
- w grupie bezrobotnych wg wieku dominują osoby młode w wieku do 34 lat. Przyrost bezrobotnych w tej grupie wiekowej zwiększał się najbardziej w ostatnich latach. Ma to związek z wejściem na rynek osób z wyżu demograficznego. Brak pracy dla młodych osób może prowadzić do nasilenia migracji zewnętrznej lub dalszego ujemnego przyrostu naturalnego,
- rośnie odsetek bezrobotnych z niskim wykształceniem (gimnazjalne i zasadnicze zawodowe) a maleje z wykształceniem średnim. Trend jest wynikiem nasycenia rynku osobami z podstawowymi umiejętnościami, co spowodowane jest położeniem Gminy w regionie łódzkim- charakteryzującym się bardzo dużym nasyceniem pracowników o niskich kwalifikacjach (zagłębie włókiennicze),
- osoby ze średnim i wykształceniem wyższym są szybko wchłaniane przez rynek pracy-głównie miast wchodzących w skład aglomeracji łódzkiej,
- rośnie odsetek osób pozostających długotrwale bez pracy (pow. 12 m-cy).

2.5. Zdrowie publiczne, bezpieczeństwo

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej jest jedyną placówką na terenie Gminy świadczącą usługi medyczne. Siedziba mieści się w Wodzieradach. Budynek w ostatnich latach został wyremontowany oraz doposażony. Przebudowano część parteru budynku na Poradnię „K” oraz zaadaptowano i doposażono pomieszczenia gabinetu rehabilitacyjnego.

Placówka świadczy następujące usługi w ramach podstawowej opieki zdrowotnej:

- badanie i poradę lekarską,
- leczenie i rehabilitację,
- diagnostykę,
- działalność profilaktyczną i promocję zdrowia,
- porady i usługi pielęgniarские.

Porady specjalistyczne świadczone są przez szpital oraz poradnie w Łasku.

Sprzedaż farmaceutyków prowadzą dwie apteki- po jednej w Kwiatkowicach oraz Wodzieradach.

Zapewnienie bezpieczeństwa oraz porządku publicznego jest jednym z zadań własnych gminy. W celu jego realizacji tworzone są zwykle straże miejskie, finansowane programy walki z przemocą. W Gminie Wodzierady nie funkcjonuje straż gminna, jednakże mieszkańcy w badaniu ankietowym ocenili poziom bezpieczeństwa w Gminie bardzo dobrze. W ocenie mieszkańców Wodzierady są gminą o niskim stopniu przestępczości, akty wandalizmu zdarzają się niezwykle rzadko. To ważne, ponieważ poczucie bezpieczeństwa mieszkańców oraz niski stopień przestępczości są jednym z czynników świadczących o rozwoju i atrakcyjności gminy. Nierzadko poziom bezpieczeństwa w danej gminie jest brany pod uwagę przez potencjalnych inwestorów.

2.6. Edukacja, kultura

Na terenie Gminy Wodzierady działają następujące ośrodki zajmujące się upowszechnianiem kultury:

- gminna biblioteka publiczna w Wodzieradach,
- filia gminnej biblioteki publicznej w Kwiatkowicach.

Mieszkańcy Gminy przykładają dużą wagę do kultywowania tradycji. Zrzeszają się na następujących organizacjach:

- orkiestra dęta z OSP Kwiatkowice,
- zespół śpiewaczy „Kwiaty Polne”

a także w wielu innych różnorodnych organizacjach pozarządowych. Należą do nich:

1. Stowarzyszenie Klub Kobiet „Kwiatkownianki”
2. Ludowy Klub Sportowy w Kwiatkowicach
3. „Rozwój na rzecz Dobkowa” w Dobkowie
4. Stowarzyszenie „Świetlica wiejska” w Leśnicy
5. Fundacja Brata Alberta w Chorzeszowie
6. Ochotnicza Straż Pożarna w Wodzieradach
7. Ochotnicza Straż Pożarna w Kwiatkowicach
8. Ochotnicza Straż Pożarna w Chorzeszowie
9. Ochotnicza Straż Pożarna w Zalesiu
10. Ochotnicza Straż Pożarna w Woli Czarnyskiej
11. Ochotnicza Straż Pożarna w Przyrownicy

Wskazane organizacje są potencjalnymi partnerami samorządu w realizacji zapisów strategii rozwoju.

Szeroko pojęta edukacja jest obszarem bardzo dobrze ocenianym przez mieszkańców. Placówki edukacyjne położone są w północnej oraz południowej części Gminy:

- Kwiatkowice- Zespół Szkół, w skład którego wchodzi szkoła podstawowa, gimnazjum oraz przedszkole,

- Zalesie- Szkoła Podstawowa.

W 2013 r. w szkołach na terenie Gminy uczyło się 268 dziewcząt i chłopców, ukończyło naukę 65 osób. Liczba uczniów w szkołach powoli spada, co jest wynikiem obniżenia liczby urodzeń.

Opieka przedszkolna zapewniana jest w dwóch przedszkolach usytuowanych przy SP w Zalesiu- 15 miejsc oraz przy ZS w Kwiatkowicach- 25 miejsc. Obydwa przedszkola prowadzone są unikalną metodą Marii Montessori.

Dane dotyczące szkolnictwa uzupełniono o informacje dotyczące infrastruktury technicznej – m.in. wskaźnika, opisującego liczbę uczniów przypadających na jeden komputer z dostępem do Internetu (biorąc pod uwagę szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych).

Tabela 7 Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu w latach 2007-2013

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
30,23	43,83	53,81	41,13	40,44	39,8	39,26

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Wodzierady

Powyższe dane wyraźnie wskazują na niedoinwestowanie w sprzęt komputerowy. Rozwiązaniem może być przystąpienie Gminy do programu informatyzacji szkół z finansowaniem w kolejnej perspektywie finansowej na lata 2014-2020.

Tematem wymagającym uwagi jest stan techniczny budynków szkół- z uwagi na warunkowe dopuszczenie do użytkowania konieczna jest budowa budynku szkoły dla klas 0-6 w Kwiatkowicach.

2.7. Turystyka, rekreacja

Infrastruktura turystyczna w Gminie jest bardzo słabo rozwinięta. Baza noclegowa reprezentowana jest przez jeden tylko hotel - Pałac Piorunów. Poza tym brakuje restauracji, barów, miejsc, gdzie turysta może zatrzymać się i odpocząć. Jest to niekorzystne zjawisko biorąc pod uwagę bardzo duże walory przyrodnicze oraz bliskość położenia aglomeracji łódzkiej z centralnie usytuowaną Łodzią i jej miastami satelickimi Zgierzem, Pabianicami, Ozorkowem, Aleksandrowem, Konstantynowem i Brzezunami.

O atrakcyjności miejsca świadczy bardzo duża liczba działek rekreacyjnych, z których część jest zamieszkiwana również całorocznie. Działek rokrocznie przybywa, co jest również wynikiem zmiany przeznaczenia gruntów.

Z miejsc niewykorzystanych na cele turystyczne można wymienić chociażby rzekę Pisię. Budowa zbiornika retencyjnego na rzece umożliwiłaby utworzenie kąpieliska wraz z zapleczem zarówno dla mieszkańców Gminy jak i mieszkańców Łodzi.

3. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z technik analitycznych pozwalającą na gromadzenie i porządkowanie danych wraz z ich prezentacją. Analiza SWOT traktowana jest jako narzędzie analizy strategicznej służące do określenia najlepszych kierunków rozwoju Gminy. Analiza uwzględnia cel działania, badanie otoczenia Gminy oraz jego wnętrza poprzez identyfikację wewnętrznych i zewnętrznych czynników oddziałujących na Gminę, a także zależności między nimi.

Nazwa SWOT jest skrótem od pierwszych liter angielskich słów- – silne strony (strenghts), słabe strony (weaknesses), szanse (opportunities) i zagrożenia (threats).

S - STRENGHTS oznacza silne strony

W- WEAKNESSES oznacza słabe strony

O- OPPORTUNITIES oznacza szanse

T – THREATS oznacza zagrożenia

Zgodnie z powyższym, czynniki rozwoju podzielić można na wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma wpływ (silne i słabe strony) oraz na czynniki zewnętrzne – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki (szanse i zagrożenia).

Tabela 8 Wyniki analizy SWOT dla Gminy Wodzierady

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	
• Korzystne położenie- w pobliżu dużego miasta-Łodzi (rynek pracy, edukacja, usługi publiczne) • Dobra dostępność komunikacyjna- droga wojewódzka nr 710 • Potencjał dla rozwoju turystyki: - dobry stan środowiska naturalnego,	• Niezadowalający stan infrastruktury drogowej, szczególnie dróg gminnych • Niski odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej/ mała ilość przydomowych oczyszczalni ścieków • Brak sieci gazowej

-atrakcyjne otoczenie przyrodniczo-krajobrazowe (lasy, stawy), - Pałac w Piorunowie, - Dworek w Wodzieradach, - rzeka Pisia • Prężnie działające instytucje kultury: - orkiestra dęta przy OSP, - zespół śpiewaczy „Kwiaty Polne”. • Wysoki udział powierzchni gospodarstw rolnych w powierzchni Gminy ogółem • Warunki do produkcji ekologicznej żywności • Duża podaż działek wykorzystywanych na cele rekreacyjne • Rosnąca liczba mieszkańców	• Niski stopień zagospodarowania przestrzeni w obiekty małej architektury: ławki, śmietniki • Niewystarczający poziom dbałości mieszkańców o czystość przestrzeni publicznej • Nierównomierny rozwój Gminy- niedoinwestowanie techniczne południowej części • Brak ścieżek rowerowych • Brak oświetlenia dróg w centrum sołectw • Brak powszechnego dostępu do Internetu • Niezadowalający standard obsługi pacjenta w ośrodku zdrowia • Przestarzała baza dydaktyczna dla szkolnictwa podstawowego przy SP w Kwiatkowicach • Brak wyposażenia SP w Zalesiu w salę gimnastyczną • Słaba dostępność pracy • Niski poziom absorpcji środków ze źródeł zewnętrznych
--	---

Źródło: opracowanie własne

SZANSE	ZAGROŻENIA
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	
• Stworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości- tereny pod inwestycje • Wspieranie mikro i małych przedsiębiorstw w celu rozwoju przetwórstwa rolnego • Inwestycje w infrastrukturę turystyczną	• Rozwój kolei dużych prędkości • Wzrastające natężenie ruchu ciężarowego • Niska opłacalność produkcji rolnej • Postępująca urbanizacja wsi • Konflikty na linii miasto-wieś

• Rozwój agroturystyki • Opracowanie produktu turystycznego Gminy • Skuteczna promocja zasobów naturalnych i atrakcyjności turystycznej Gminy • Nowe technologie energetyczne, bazujące na odnawialnych źródłach energii wykorzystywane w gospodarstwach • Zaktywizowanie współpracy pomiędzy innymi samorządami w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć • Dostępność środków pochodzących ze źródeł Unii Europejskiej w nowej perspektywie finansowej	• Utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia • Wzrost odsetka mieszkańców Gminy, którzy długotrwale pozostają bez pracy • Starzejące się społeczeństwo i wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku liczby mieszkańców ogółem • Odływ młodszych i lepiej wykształconych mieszkańców dla miasta • Niski stopień wykorzystania zewnętrznego finansowania inwestycji
--	---

Źródło: opracowanie własne

3.1. Wyzwania rozwojowe

Przeprowadzona analiza społeczno-gospodarcza, a także wnioski powstałe w wyniku konsultacji społecznych prowadzą do kilku konkluzji. Na pierwszy plan wysuwają się działania związane modernizacją lokalnej infrastruktury technicznej, co do której sugestie najczęściej pojawiają się w przeanalizowanych ankietach.

Jednym z istotnych wyzwań dla Gminy Wodzierady jest również kształtowanie wizerunku miejsca rekreacyjnego w odniesieniu do terenów wiejskich oraz atrakcyjnego dla nowego osadnictwa. Wyzwanie to można realizować w oparciu o wykreowanie i promocję własnej oferty rekreacyjnej, która obecnie w bardzo małym stopniu dociera do potencjalnych odbiorców m.in. z pobliskiej aglomeracji łódzkiej.

Należy zauważyć, że w przyszłości ten kierunek rozwoju może decydować o wizerunku całej Gminy.

Niemniej ważnym kierunkiem działań jest poprawa poziomu życia mieszkańców i aktywizacja lokalnej społeczności. Wymienione kierunki działań muszą być wspierane przez rozwój przedsiębiorczości, która odpowiednio stymulowana stworzy nowe miejsca pracy.

Kierunki rozwoju Gminy Wodzierady do 2020 r.:

---Stworzenie nowej marki Gminy- Wodzierady są Gminą o wysokim potencjale do rozwoju turystyki i agroturystyki. Funkcja ta jest determinowana przede wszystkim przez czyste środowisko, przepływającą przez gminę rzekę Pisię, a także niski stopień chemizacji rolnictwa. Zasoby naturalne nie są w pełnym stopniu wykorzystywane na cele turystyczne. O braku koncepcji rozwoju świadczy również brak dobrego zaplecza turystyczno-wypoczynkowego. Należy stwierdzić, że nie wykorzystuje się w pełni bliskiego położenia Łodzi i promowania Wodzierad jako miejsca do wypoczynku dla mieszkańców tego miasta. Sama koncepcja powinna bowiem obejmować nie tylko rozbudowę zaplecza turystycznego na bazie np. Pałacu w Piorunowie, ale koncentrować się na opracowaniu i wypromowaniu nowych, atrakcyjnych sposobów spędzania wolnego czasu.

Wodzierady nie posiadają obecnie żadnej specjalizacji rekreacyjnej (mimo wielu zasobów), brakuje infrastruktury, brakuje oferty, brakuje produktów i promocji. Wyzwaniem jest przyciągnięcie inwestorów i tworzenie nowoczesnej infrastruktury rekreacyjnej. Potrzebny jest nowy wizerunek spajający z jednej strony zasoby przyrodnicze z drugiej walory kulturowe i rekreacyjne. Wypromowanie produktu terytorialnego samodzielnie lub w połączeniu z sąsiadującymi Gminami (jako element szlaku turystycznego) przeznaczonego dla mieszkańców, turystów, inwestorów, czy codziennie przybywających na obszar Gminy, powinno być traktowane jako ważny argument w działaniach promocyjnych.

---Nowy kierunek rozwoju gospodarczego- wyznaczenie nowego kierunku rozwoju zagwarantuje skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych oraz wpłynie na ustabilizowanie finansów publicznych. Pozycja gospodarcza Gminy powinna być wzmacniana poprzez wyznaczenie nowych terenów pod nieuciążliwe inwestycje, a także przyspieszenie prac nad odnową infrastruktury technicznej. Dotyczy to zwłaszcza dróg, sieci kanalizacyjnej lub przydomowych oczyszczalni ścieków oraz sieci gazowej. Wykorzystanie bliskiego położenia Łodzi w połączeniu z relatywnie tańszymi cenami nieruchomości i gruntów może stworzyć atrakcyjną ofertę zarówno dla rozwoju drobnej przedsiębiorczości, a z drugiej strony atrakcyjnego miejsca do osiedlania się- tworzenie tzw. nowych ognisk wzrostu. Powyższy kierunek rozwoju został już zapoczątkowany, co widać w południowo-wschodniej części Gminy.

--Inicjowanie aktywności mieszkańców- angażowanie się mieszkańców w organizację różnego rodzaju inicjatyw jest elementem istotnym z punktu widzenia Gminy, gdyż sprzyja scalaniu więzi społecznych. Gmina Wodzierady jest podzielona na część północną i południową, czego wyraz dali m.in. mieszkańcy w ankiecie opracowanej na potrzeby prac nad Strategią. Z ankiet wyłania się obraz obszaru podzielonego nie tylko z uwagi niedoinwestowanie techniczne południowej części Gminy, ale także z uwag na większą aktywność mieszkańców północnych sołectw.

Problem bierności środowisk lokalnych jest konsekwencją występowania różnych czynników, z których warunki ekonomiczne są może najłatwiej dostrzegalne wśród negatywnie oddziałujących, ale niekoniecznie najtrudniejsze do pokonania. Dołączają do nich inne problemy m.in. dziedziczenia ubóstwa, wykluczenie społeczne spowodowane długotrwałym bezrobociem. Wymienione czynniki stanowią spore zagrożenie dla realizacji różnego rodzaju inicjatyw, poczynając od gospodarczych a na wizerunkowych kończąc. Przeciwdziałanie tym niekorzystnym tendencjom społecznym powinno być realizowane m.in. poprzez utrzymywanie wysokiej jakości kształcenia od pierwszych jego etapów, angażowanie mieszkańców do świadomego udziału w kulturze oraz inicjatywach lokalnych, kreowanie wartości przedsiębiorczych i estetycznych. Przyczyni się to w przyszłości do zapewnienia odpowiedniej zaradności i operatywności mieszkańców (np. poszukiwanie nowych miejsc pracy) odpowiedzialności za dobro wspólne (np. estetyka gospodarstw, odnowa centrów wsi

i miejsc publicznych) oraz przedsiębiorczości. Dla rozwoju gminy Wodzierady niezbędne jest wspieranie wszelkich inicjatyw integrujących mieszkańców wszystkich części gminy. Dotyczy to również napływających w ostatnich latach nowych mieszkańców oraz osób przebywających na terenie Gminy wyłącznie w okresie letnim.

3.2. Wizja Gminy Wodzierady

Wizja rozwoju Gminy stanowi opis pożądanego stanu rzeczywistości lokalnej w perspektywie 2020 roku. Określa stan docelowy, do którego dążyć będzie cała wspólnota Gminy, tj. władze samorządowe Gminy oraz ich partnerzy (lokalni oraz ponadlokalni), wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych atutów i szans pojawiających się w otoczeniu. Wizja ukierunkowana jest prognostycznie, określa cel, do jakiego zmierza Gmina i wskazuje zasadniczy kierunek podejmowanych działań.

WIZJA GMINY DO 2020 R.

Gmina Wodzierady w 2020 roku to atrakcyjne miejsce do pracy, spędzania wolnego czasu i życia. Wykorzystuje swój potencjał turystyczno-przyrodniczy w celu efektywnego rozwoju i zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz gości.

Bliskie położenie Łodzi jest atutem pozwalającym rozwijać się nam w zrównoważony i trwały sposób.

3.3. Misja Gminy Wodzierady

Misja jest deklaracją adresowaną do społeczności lokalnej i regionalnej oraz do podmiotów zewnętrznych, jako zachęta do współpracy, egzystencji lub inwestowania na terenie Gminy. Informuje o aspiracjach rozwojowych jednostki samorządu terytorialnego.

Misja Gminy Wodzierady

Misją Gminy jest wykorzystanie potencjału rozwojowego gminy dla tworzenia warunków rozwoju przedsiębiorczości i stałej poprawy warunków życia mieszkańców.

Z misji wynikają cele strategiczne, które są podporządkowane filozofii prowadzenia rozwoju gminy. Według definicji cele strategiczne rozwoju to zamierzenia perspektywiczne i pożądane z punktu widzenia koncepcji rozwoju danego obszaru i jednocześnie możliwe do osiągnięcia w świetle zidentyfikowanych uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych. Czynnikiem, który wyróżnia cele strategiczne jest przede wszystkim horyzont czasowy, co oznacza nadawanie większego znaczenia celom aktualnym w dłuższych okresach.

4. Cele strategiczne

Misja wskazuje jedynie najważniejsze wartości, istotne dla mieszkańców Gminy Wodzierady. Ich realizacja będzie się odbywała w ramach obszarów, które nazwano celami strategicznymi.

Tabela 9 Struktura Strategii Gminy Wodzierady

I ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	II GOSPODARKA	III TURYSTYKA	IV USŁUGI PUBLICZNE
<i>Cel strategiczny:</i> Wysoka jakość infrastruktury technicznej i ochrona środowiska naturalnego	<i>Cel strategiczny:</i> Region rozwinięty gospodarczo dzięki rolnictwu oraz mikro- i małym przedsiębiorstwom	<i>Cel strategiczny:</i> Efektywnie wykorzystany potencjał przyrodniczy dla zwiększenia atrakcyjności turystycznej gminy	<i>Cel strategiczny:</i> Wysoka dostępność i jakość usług publicznych
Cel operacyjny 1.1 Rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej/kontynuacja budowy przydomowych oczyszczalni ścieków Cel operacyjny 1.2 Modernizacja dróg Cel operacyjny 1.3 Rozwój sieci internetowej Cel operacyjny 1.4 Zapobieganie zagrożeniom naturalnym Cel operacyjny 1.5 Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Cel operacyjny 2.1 Promocja gospodarcza gminy Cel operacyjny 2.2 Zmodernizowane rolnictwo	Cel operacyjny 3.1 Rozbudowa infrastruktury turystycznej Cel operacyjny 3.2 System promocji turystycznej	Cel operacyjny 4.1 Udoskonalanie jakości usług edukacyjnych Cel operacyjny 4.2 Poprawa jakości i dostępności usług zdrowotnych Cel operacyjny 4.3 Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej

Źródło: opracowanie własne

Osiągnięcie danego celu strategicznego uzależnione jest od realizacji celów szczegółowych, w których to cel strategiczny ulega skonkretyzowaniu. Są one przedsięwzięciami wynikającymi z celów strategicznych rozwoju regionalnego, które dotyczą bieżącej, operacyjnej działalności jednostki samorządu terytorialnego. Cechuje je relatywnie duży poziom szczegółowości.

4.1. I ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Cel strategiczny: wysoka jakość infrastruktury technicznej i ochrona środowiska naturalnego

Uzasadnienie

Zły stan infrastruktury technicznej Gminy powoduje, że inwestycje w tym obszarze są priorytetem do realizacji w najbliższych latach. Bardzo duże niedoinwestowanie zarówno dróg, jak i podstawowej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej spowodowały kumulację podstawowych problemów związanych z zapewnieniem podstawowych funkcji dla ludności. Biorąc pod uwagę sukcesywny napływ ludności oraz postępującą zmianę funkcji Gminy problem ten będzie się nasilał, a postulaty mieszkańców dotyczące remontów dróg, czy też budowy przydomowych oczyszczalni ścieków będą coraz częściej zgłaszane.

Należy mieć również na uwadze, że niska jakość życia spowodowana utrudnionym dostępem do usług publicznych (w tym dot. infrastruktury wodno-kanalizacyjnej czy gospodarki odpadami) lub ich niewystarczającą jakością, mogą wywołać procesy depopulacyjne- często obserwowane na obszarach wiejskich, czy też powstawanie problemów społecznych na dużą skalę (bezrobocie, bierność społeczna) oraz dalszą marginalizację gospodarczą i społeczną. Zapewnienie dostępu do dóbr i usług publicznych oraz podnoszenie ich jakości warunkuje rozwój obszarów wiejskich, szczególnie położonych peryferyjnie, do których zalicza się również Gmina Wodzierady.

Spójność z dokumentami nadrzędnymi:

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WODZIERADY NA LATA 2014-2020	STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO DO 2020	KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE
Cel strategiczny: Wysoka jakość infrastruktury technicznej i ochrona środowiska naturalnego	Cel operacyjny 1. Zaawansowana gospodarka wiedzy i innowacji Strategiczne kierunki działań: 1.2. Rozwój nowoczesnej gospodarki energetycznej	1.2 Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi
	Cel operacyjny 7. Wysoka jakość i dostępność infrastruktury transportowej i technicznej Strategiczne kierunki działań: 7.1. Wzmocnienie i rozwój systemów transportowych i teleinformatycznych 7.2. Wzmocnienie i rozwój systemów infrastruktury technicznej	1.3 Budowa podstaw konkurencyjności województw
	Cel operacyjny 8. Wysoka jakość środowiska przyrodniczego Strategiczne kierunki działań: 8.2. Przeciwdziałanie i zwalczanie skutków zagrożeń naturalnych i antropogenicznych	2.2 Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe

Źródło: opracowanie własne

Cel operacyjny 1.1

Rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej/kontynuacja budowy przydomowych oczyszczalni ścieków

Istotne zadania:

- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków
- Budowa wodociągu Kwiatkowice-Wandzin oraz przez wieś Wandzin
- Rozbudowa i przebudowa azbestowej sieci wodociągowej w miejscowościach Kwiatkowice, Kwiatkowice Kolonia, Wola Czarnyska, Piorunówek, Nowy Świat (Wodzierady)
- Modernizacja SUW w Kwiatkowicach

Cel operacyjny 1.2

Modernizacja dróg

Istotne zadania:

- Przebudowa drogi Leśnica-Chorzeszów i wieś Leśnica
- Przebudowa drogi Ludowinka-Jesionna
- Przebudowa drogi Józefów-Ludowinka
- Przebudowa dróg w miejscowościach Dobków-Chorzeszów
- Przebudowa drogi w miejscowości Pelagia
- Przebudowa drogi Przyrownica-Puczniew
- Przebudowa drogi Dobruchów-Wrząsawa
- Budowa oświetlenia ulicznego
- Budowa parkingu przy UG Wodzierady

Cel operacyjny 1.3

Rozwój sieci internetowej

Istotne zadania:

- Realizacja projektu dostępu do szerokopasmowego Internetu

Cel operacyjny 1.4

Zapobieganie zagrożeniom naturalnym

Istotne zadania:

- Oczyszczanie rowów melioracyjnych

Cel operacyjny 1.5

Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

Istotne zadania:

- Montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii

Sposób weryfikacji założeń

Cel operacyjny	Wskaźnik realizacji	Źródło danych
Cel operacyjny 1.1 Rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej/ko ntynuacja budowy przydomowych oczyszczalni ścieków	Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej (km)	UG
	Długość wybudowanej sieci wodociągowej (km)	UG
	Liczba nowych przydomowych oczyszczalni ścieków (szt.)	UG
	Liczba zmodernizowanych SUW (szt.)	UG
Cel operacyjny 1.2 Modernizacja dróg	Długość dróg zmodernizowanych na terenie gminy (km)	UG
	Liczba miejscowości z wybudowanym oświetleniem wzdłuż ciągów komunikacyjnych (szt.)	UG
	Liczba wybudowanych parkingów (szt.)	UG
Cel operacyjny 1.3 Rozwój sieci internetowej	Liczba gospodarstw domowych podłączonych do szerokopasmowego Internetu (szt.)	UG
	Liczba osób korzystających z szerokopasmowego Internetu	UG

Cel operacyjny 1.4 Zapobieganie zagrożeniom naturalnym	Długość oczyszczonych rowów (km)	UG
Cel operacyjny 1.5 Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Liczba nowych inteligentnych sieci energetycznych	UG

Źródło: opracowanie własne

4.2. II GOSPODARKA

Cel strategiczny: region rozwinięty gospodarczo dzięki rolnictwu oraz mikro i małym przedsiębiorcom

Uzasadnienie

Gmina Wodzierady, położona w centralnej części kraju, zajmuje obszar o funkcjach przejściowych, czyli tych, które tracą swój rolniczy charakter w wyniku procesów urbanizacyjnych (za Prof. dr hab. Jerzym Bańskim, Typy obszarów funkcjonalnych w Polsce, 2009). W związku z tym konieczne jest znalezienie innych sposobów na rozwój gospodarki oraz nowych miejsc pracy.

Wyniki badania ankietowego mieszkańców wskazują, że preferowanym kierunkiem rozwojowym Gminy jest rolnictwo. Biorąc jednak pod uwagę coraz niższą opłacalność produkcji rolnej, należy uwzględnić również inne kierunki rozwoju, a mianowicie lokalizację mało uciążliwych zakładów produkcyjnych czy usługowych. Wymaga to przeglądu i zaktualizowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego pod kątem pożądanых funkcji- produkcyjnych, usługowych, rekreacyjnych itp.

Ważnym aspektem dla zainteresowania potencjalnych inwestorów jest również odpowiednia promocja Gminy. W tym przypadku konieczne jest opracowanie sposobu przekazywania informacji o terenach przeznaczonych pod inwestycje z uwzględnieniem lokalizacji, czy też nie mniej ważnych ulg podatkowych.

W przypadku rolnictwa konieczne będzie zwrócenie uwagi na specjalizację. Lokalna specjalizacja obszaru pozwoli na wykreowanie produktu, bądź też usług atrakcyjnych z punktu widzenia odbiorców zlokalizowanych w pobliskich miastach.

Spójność z dokumentami nadrzędnymi:

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WODZIERADY NA LATA 2014-2020	STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO DO 2020	KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE
Cel strategiczny: region rozwinięty gospodarczo dzięki rolnictwu oraz mikro i małym przedsiębiorcom	Cel operacyjny 3. Zintegrowane środowisko przedsiębiorczości dla rozwoju gospodarki Strategiczne kierunki działań: 3.1. Kształtowanie innowacyjnego środowiska przedsiębiorczości i powiązań sieciowych 3.2. Rozwój MŚP i sektora rolnego	1.2 Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi
		1.3 Budowa podstaw konkurencyjności województw
		2.2 Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe

Źródło: opracowanie własne

Cel operacyjny 2.1

Promocja gospodarcza gminy

Istotne zadania:

- Opracowanie informatora dla potencjalnych inwestorów wraz z zakładką na stronie internetowej Gminy
- Opracowanie diagnozy potrzeb przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy

- Weryfikacja miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego pod kątem przeznaczenia terenów pod działalność gospodarczą

Cel operacyjny 2.2

Zmodernizowane rolnictwo

Istotne zadania:

- Organizacja szkoleń dla rolników nt. możliwości finansowania inwestycji w nowej perspektywie budżetowej 2014-2020
- Promocja eko-rolnictwa

Sposób weryfikacji założeń

Cel operacyjny	Wskaźnik realizacji	Źródło danych
Cel operacyjny 2.1 Promocja gospodarcza gminy	Liczba wydanych informatorów dla inwestorów (szt.)	UG
	Liczba opracowanych diagnoz (szt.)	UG
	Liczba zweryfikowanych planów zagospodarowania przestrzennego (szt.)	UG
Cel operacyjny 2.2 Zmodernizowane rolnictwo	Liczba zorganizowanych szkoleń dla rolników dot. funduszy unijnych (szt.)	UG
	Liczba zorganizowanych szkoleń dla rolników dot. eko-rolnictwa (szt.)	UG

Źródło: opracowanie własne

4.3. III TURYSTYKA

Cel strategiczny: efektywnie wykorzystany potencjał przyrodniczy dla zwiększenia atrakcyjności turystycznej Gminy

Uzasadnienie

Przygotowanie ciekawych propozycji i rozwiązań, które przesądzą o niepowtarzalnym charakterze gminnej oferty turystycznej i kulturowej, wymaga kreatywności i zaangażowania wielu lokalnych instytucji. Co ważne oferta Gminy może stać się alternatywą dla położonej w pobliżu Łodzi. Wyzwaniem dla całego samorządu będzie wykreowanie od podstaw oferty turystycznej, a także wybudowanie całej infrastruktury. Uzupełnieniem tego działania będą działania informacyjne.

Rozwój turystyki przy wykorzystaniu potencjału przyrodniczego Gminy może w przyszłości stanowić koło napędowe lokalnej gospodarki. Atrakcyjne położenie w pobliżu Łodzi oraz innych większych miast, przy dobrych powiązaniach komunikacyjnych może sprawić, że tereny Gminy będą coraz popularniejszym miejscem wypoczynku, nie tylko weekendowego.

Inwestycje w obszarze turystyki wymagają sporych nakładów, lecz działalność instytucji kultury czy obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie gminy może w efekcie przyczynić się do osiągnięcia przewagi konkurencyjnej. Jest to proces długotrwały i skomplikowany, lecz pozwala na stworzenie produktu, który ze względu na swoje unikalne cechy będzie chętnie wybierany.

Spójność z dokumentami nadrzędnymi:

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WODZIERADY NA LATA 2014-2020	STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO DO 2020	KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE
Cel strategiczny: efektywnie wykorzystany potencjał przyrodniczy dla zwiększenia atrakcyjności turystycznej Gminy	Cel operacyjny 5. Wysoki standard i dostęp do usług publicznych Strategiczne kierunki działań: 5.3. Rozwój usług i	1.2 Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi

	poprawa dostępu do sektora kultury, sportu, turystyki i rekreacji	1.3 Budowa podstaw konkurencyjności województw
		2.2 Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe

Źródło: opracowanie własne

Cel operacyjny 3.1

Rozbudowa infrastruktury turystycznej

Istotne zadania:

- Budowa zbiornika retencyjnego na rzece Pisi wraz z kompleksem rekreacyjnym
- Opracowanie i oznakowanie szlaków turystycznych
- Opracowanie projektu i budowa ścieżek rowerowych
- Utworzenie skwerów w centrach wsi

Cel operacyjny 3.2

System promocji turystycznej

Istotne zadania:

- Opracowanie przewodnika po Gminie/informatora turystycznego
- Utworzenie zakładki na stronie internetowej Gminy zawierającej informacje o atrakcjach turystycznych
- Opracowanie i wypromowanie produktu lokalnego
- Promocja agroturystyki

Sposób weryfikacji założeń

Cel operacyjny	Wskaźnik realizacji	Źródło danych
Cel operacyjny 3.1 Rozbudowa infrastruktury turystycznej	Liczba wybudowanych obiektów turystycznych (szt.)	UG
	Liczba wybudowanych i oznakowanych szlaków turystycznych (szt.)	UG
	Długość wybudowanych ścieżek rowerowych (km)	UG
	Liczba nowych skwerów w centach wsi (szt.)	UG
Cel operacyjny 3.2 System promocji turystycznej	Liczba opracowanych informatorów turystycznych (szt.)	UG
	Liczba zakładek na stronie internetowej (szt.)	UG
	Liczba opracowanych koncepcji produktu lokalnego (szt.)	UG

Źródło: opracowanie własne

4.4. IV USŁUGI PUBLICZNE

Cel strategiczny: wysoka dostępność i jakość usług publicznych

Uzasadnienie

Zaspokojenie podstawowych potrzeb powoduje pojawienie się lub wzrost innych – wyższego rzędu. Są to potrzeby o charakterze społecznym, które są warunkiem osiągnięcia wyższego poziomu życia i rozwoju. Należą do nich przede wszystkim swobodny dostęp do usług zdrowotnych, edukacji oraz zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego.

Jakość opieki medycznej stanowi jeden z wyróżników stopnia rozwoju gospodarczego danego społeczeństwa. Konieczne jest zatem ciągłe doskonalenie bazy infrastrukturalnej, wyposażenia oraz standardu obsługi w ośrodkach zdrowia, a także zwiększanie dostępności i standardu usług. Dbłość o wysoki komfort życia

mieszkańców gminy realizować się winna także poprzez rozwijanie bazy edukacyjnej, stąd konieczne będą inwestycje w modernizację i rozbudowę szkół.

Systematyczne podwyższanie jakości świadczonych usług publicznych, a także dążenie do osiągnięcia jak najlepszej dostępności można uznać za jednej z ważniejszych celów. Pomoże to wzmocnić poziom zadowolenia społecznego oraz przyczyni się do budowania korzystnego wizerunku gminy jako miejsca do życia, pracy i wypoczynku.

Spójność z dokumentami nadrzędnymi:

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WODZIERADY NA LATA 2014-2020	STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO DO 2020	KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE
Cel strategiczny: wysoka dostępność i jakość usług publicznych	Cel operacyjny 4. Wysoki poziom kapitału społecznego i silne społeczeństwo obywatelskie Strategiczne kierunki działań: 4.1. Rozwój społeczności lokalnych	1.2 Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi
	Cel operacyjny 5. Wysoki standard i dostęp do usług publicznych Strategiczne kierunki działań: 5.1. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora edukacji 5.2. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz	2.2 Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe

	pieczy zastępczej 5.3. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora kultury, sportu, turystyki i rekreacji	
--	--	--

Źródło: opracowanie własne

Cel operacyjny 4.1

Udoskonalanie jakości usług edukacyjnych

Istotne zadania:

- Budowa pomieszczeń dydaktycznych dla SP w Kwiatkowicach
- Budowa sali gimnastycznej przy SP w Zalesiu
- Pozyskiwanie środków na zajęcia pozalekcyjne

Cel operacyjny 4.2

Poprawa jakości i dostępności usług zdrowotnych

Istotne zadania:

- Zakup karetki dla SPZOZ w Wodzieradach
- Kontynuacja programów prewencji zdrowotnej

Cel operacyjny 4.3

Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej

Istotne zadania:

- Remonty świetlic wiejskich
- Aktywizacja działalności świetlic wiejskich: szkolenia, warsztaty

Sposób weryfikacji założeń

Cel operacyjny	Wskaźnik realizacji	Źródło danych
Cel operacyjny 4.1 Udoskonalanie jakości usług edukacyjnych	Liczba wybudowanych obiektów oświatowych (szt.)	UG
	Liczba zrealizowanych programów zajęć pozalekcyjnych (szt.)	UG
Cel operacyjny 4.2 Poprawa jakości i	Liczba zakupionych karetek (szt.)	UG

dostępności usług zdrowotnych	Liczba wdrożonych programów prewencji (szt.)	UG
Cel operacyjny 4.3 Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej	Liczba wyremontowanych świetlic wiejskich (szt.)	UG
	Liczba przeprowadzonych szkoleń, warsztatów (szt.)	UG

Źródło: opracowanie własne

5. Wdrażanie Strategii Rozwoju Gminy

Monitorowanie i ocena wdrażania strategii

Niezwykle ważnym elementem wdrażania Strategii jest kontrola tego procesu, ocena uzyskanych efektów społecznych i gospodarczych, a także zmian w środowisku przyrodniczym. Zadanie to nazywa się monitoringiem strategii.

Efektywna realizacja strategii wymaga więc kontrolowania skuteczności wdrażania zaplanowanych przedsięwzięć.

Pomiar i kontrola działań strategicznych w gminie powinny odpowiadać na dwa zasadnicze pytania:

1. Czy strategia jest realizowana ?
2. Czy strategia przynosi zaplanowane efekty ?

Monitoring musi zatem dotyczyć:

- oceny przebiegu realizacji strategii tj. jej celów i zadań,
- oceny uzyskiwanych efektów rozwoju społecznego i gospodarczego oraz stanu środowiska, co w sumie należy uznać za prawdziwe wdrożenia strategii.

Przedstawiony powyżej sposób monitoringu realizacji zapisów strategii pełni dwie funkcje: sprawdzającą i korygującą.

Funkcja sprawdzająca to systematyczne, najlepiej coroczne, zestawienie wykonanych przedsięwzięć w odniesieniu do zapisanych propozycji. Należy tu określić zadania (wykonane i niewykonane), a także podać przyczyny opóźnień i innych odchyłeń od zapisów.

Funkcja korygująca to wprowadzanie do zapisów Strategii zmian wynikających ze szczególnie istotnych okoliczności, których nie dało się przewidzieć w fazie tworzenia Strategii, lub co do których przyjęto niewłaściwe założenie.

Monitoring strategii umożliwi więc:

- bieżącą ocenę realizacji zadań oraz osiągnięcia celów,
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji,

- dokonanie bieżących korekt i poprawek,
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych,
- informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach.

Działania mające na celu monitorowanie strategii rozwoju opierają się na założeniu, iż uchwalenie planów rozwojowych stanowi etap inicjujący właściwą realizację strategii, nie zaś koniec prac. Stworzenie dokumentu „Strategia Rozwoju Gminy Wodzierady na lata 2014-2020” jest początkiem działań strategicznych w gminie na okres najbliższych kilku lat. Nie należy przy tym zapominać o poprzednim dokumencie strategicznym jakim był „Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wodzierady na lata 2007-2013”, gdyż część zadań zamieszczonych w aktualnej Strategii jest naturalną kontynuacją realizowanych w poprzednich latach działań.

Decydując się na budowę strategii władze gminy opowiedziały się za typem zarządzania bazującym na świadomej i perspektywicznej polityce strategicznej. Z tą myślą nadzór nad realizacją strategii, zakładać powinien trzy kierunki działania:

1. aktualizowanie danych zebranych na etapie diagnozy,
2. nadzór nad realizacją kolejnych celów rozwoju i oceną efektu działań strategicznych,
3. nadzór nad zasadnością utrzymania lub zmiany wyznaczonych celów rozwojowych.

Kierunek 1→ W trakcie opracowania części diagnostycznej, informującej o stanie Gminy Wodzierady w wybranych dziedzinach życia, posłużono się informacjami pochodzącymi z roku 2013 oraz, dla celów porównawczych, z danymi z lat poprzednich. W celu efektywnego wykorzystania opracowanych przez ekspertów zestawień należy aktualizować istniejące dane. Jest to jeden z zasadniczych etapów monitoringu strategii, umożliwiający obserwację dynamiki zmian zachodzących w wybranych dziedzinach życia oraz dostrzeganie kształtujących się trendów. Sugeruje się następującą częstotliwość wspomnianych prac:

- uzupełnianie ilościowych danych statystycznych dla profilu społecznego oraz gospodarczego – raz w roku, w miarę pojawiania się aktualnych danych za miniony okres, uzupełnianie informacji jakościowych dla profilu środowiskowego w miarę zachodzących zmian i potrzeb,
- monitorowanie opinii i nastrojów społecznych – raz w roku w formie badań ankietowych lub częściej, jeśli zachodzi taka potrzeba np. przed podejmowaniem strategicznych dla gminy decyzji w celu rozpoznania stanowiska społeczności. Badania ankietowe mogą być uzupełnione o wywiady grupowe z przedstawicielami lokalnych środowisk, których poglądy chce się poznać bardziej szczegółowo np. przedsiębiorców.

Kierunek 2→ Nadzór nad realizacją kolejnych celów rozwoju powinien być gwarantem wdrażania planów rozwoju ustalonych w „Strategii ...”. Przy założeniach właściwego nadzoru nad strategią przestaje ona być tylko dokumentem, a staje się sposobem zarządzania. W trakcie jej tworzenia został zrealizowany pierwszy bardzo ważny etap wdrażania systemu zarządzania strategicznego. W wyznaczaniu szczegółowych celów rozwoju gminy udział brali przedstawiciele społeczności gminy-członkowie Komisji. W ten sposób spełniono warunek oddolnego określania celów, który zapewnia poparcie dla przyszłych działań władz oraz umożliwia włączenie się lokalnych liderów do działań rozwojowych. W czasie realizacji założeń strategicznych należy dopilnować, aby sformułowana wizja oraz cele szczegółowe miały swe odzwierciedlenie w planowanych konkretnych zadaniach i ich efektywnym wdrażaniu.

Kierunek 3→ Kolejny etap monitoringu stanowi nadzór nad zasadnością modyfikacji wyznaczonych celów i działań strategicznych. Decyzja o ewentualnej modyfikacji celów rozwojowych zależy w dużej mierze od tzw. luki efektywności, czyli różnicy między wyznaczonymi celami i zadaniami a wynikami wdrażania zamierzonych celów. Jeśli pojawia się rozbieżność między planami i realiami wówczas można, a niekiedy wręcz należy skorygować priorytety rozwojowe.

Dla każdego przedsięwzięcia zamieszczonego w Strategii wyznaczone zostały wskaźniki realizacji, które posłużą do oceny stanu realizacji zadań.

Stopień realizacji przedsięwzięć mierzony wskaźnikami może wpływać na modyfikację przyjmowanych w następnych latach działań oraz w konsekwencji modyfikacji celów. Wskaźniki te będą wykorzystane przy opracowaniu sprawozdań z realizacji rocznych planów.

Sprawozdania o stopniu realizacji celów mogą być prezentowane w corocznym „Raporcie o stanie gminy”.

W przypadku braku osiągnięcia założonych zamierzeń (weryfikowanych na podstawie parametrów jakościowych oraz ilościowych) możliwa będzie korekta planów. Korekta będzie przedmiotem odpowiednich uchwał podejmowanych przez Radę Gminy.

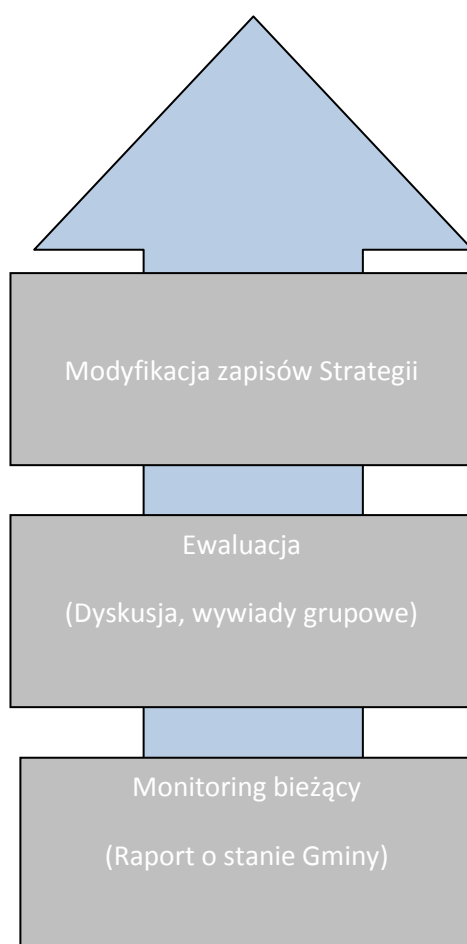
Tabela 10 Roczny harmonogram organizacyjny wdrażania Strategii

Lp.	Zadanie	Termin zakończenia realizacji zadania
1.	Aktualizacja Raportu o stanie gminy	II
2.	Przeprowadzenie wywiadów pogłębionych	III
3.	Opracowanie raportu z ewaluacji	V
4.	Informacja na sesji Rady Gminy o realizacji Strategii	VI
5.	Przygotowanie aktualizacji Strategii (co dwa lata)	VII-VIII
6.	Uchwała Rady Gminy w sprawie ewentualnej korekty Strategii	IX
7.	Składanie wniosków do projektu budżetu na kolejny rok	IX-X
8.	Uchwała Rady Gminy w sprawie budżetu	XI

Źródło: opracowanie własne

- Część diagnostyczna-raport o stanie gminy powinien być uaktualniany corocznie.
- Jeśli nie zajdą szczególne okoliczności wymagające wcześniejszej aktualizacji, Strategia powinna być aktualizowana raz na dwa lata.
- W kolejnych latach sprawozdanie z realizacji działań zawartych w planie strategicznym przedstawiane będzie na **jednej z wiosennych sesji Rady**.

- Szczegółowe plany przedsięwzięć realizujących strategię, zestawione według proponowanego wzorca powinny być przygotowywane **od maja do września** każdego roku na podstawie sugestii radnych.
- Osobą odpowiedzialną za zebranie, opracowanie i przedstawienie informacji na sesji Rady we wrześniu lub w październiku każdego roku będzie np. koordynator strategii.
- Po przedyskutowaniu wariantów Rada Gminy uchwali działania przewidziane na kolejny rok i uwzględni je w planowanym budżecie.
- Rada Gminy będzie oceniać skuteczność działań koordynacyjnych wyznaczonej jednostki lub osoby.
- Po opracowaniu Wieloletniego Planu Inwestycyjnego przy realizacji Strategii należy uwzględnić harmonogramy jego realizacji.

Ryc. 14 Schemat procedury monitoringu, ewaluacji i aktualizacji Strategii

Źródło: opracowanie własne

Zaproponowane w strategii projekty zostały określone w czasie i zakresie merytorycznym zgodnie z dostępnymi, aktualnie danymi. Żadne informacje na temat kosztów projektów nie mogą być tutaj dokładne określone, a koszty operacyjne wdrażania projektów inny być dostosowane do możliwości finansowych samorządu. Całość kosztów związanych z realizacją strategii jest niemożliwa do określenia. Będą się na nią składały także budżety innych jednostek, fundusze zewnętrzne np. środki pozyskane w ramach współfinansowania przedsięwzięć przez Unię Europejską i praca osób zaangażowanych w rozwój gminy.

Następnym ważnym elementem jest zakres rzeczowy projektów. Na etapie planowania strategii nie da się przewidzieć zarówno wszystkich okoliczności sprzyjających realizacji danego zamierzenia, jak i przeszkód (zarówno finansowych, organizacyjnych, jak i formalnych), które utrudnią lub uniemożliwią prawidłowe jego wdrożenie. **Dlatego wszystkie projekty należy traktować jako pomysły, które mogą być modyfikowane i zmieniane w oparciu o pojawiające się nowe czynniki zewnętrzne.**

Tabela 11 Wzór karty projektu

Nazwa zadania	
Powiązanie z celem strategicznym (numer)	
Opis zadania (na czym polega):	
Uzasadnienie:	

Szacunkowy koszt:	
Zródło finansowania:	
Data rozpoczęcia i zakończenia realizacji:	Od....do....
Planowane efekty końcowe:	
Wskaźniki rezultatu:	Np. km, szt., osoby (w zależności od projektu)
Jednostka (osoba) nadzorująca realizację:	

Źródło: opracowanie własne

Spis rycin i tabel

Ryc. 1 Położenie Gminy Wodzierady na tle woj. łódzkiego	7
Ryc. 2 Liczba ludności Gminy Wodzierady w latach 2007-2013	9
Ryc. 3 Zmiana liczby ludności w Gminie Wodzierady w podziale na sołectwa w latach 2007-2013	11
Ryc. 4 Procesy demograficzne w Gminie Wodzierady w latach 2007-2013	12
Ryc. 5 Migracje w Gminie Wodzierady w latach 2007-2013	13
Ryc. 6 Ludność wg ekonomicznych grup wiekowych w Gminie Wodzierady	14
Ryc. 7 Drogi publiczne w Gminie Wodzierady w podziale na kategorie	16
Ryc. 8 Drogi gminne w Gminie Wodzierady wg rodzaju nawierzchni	17
Ryc. 9 Podmioty gospodarcze w Gminie Wodzierady wg liczby zatrudnionych	20
Ryc. 10 Liczba gospodarstw w Gminie Wodzierady prowadzących działalność rolniczą wg wielkości	22
Ryc. 11 Struktura bezrobotnych wg wieku w Gminie Wodzierady wg stanu na 30.09.2014 r.	24
Ryc. 12 Struktura bezrobotnych wg wykształcenia w Gminie Wodzierady wg stanu na 30.09.2014 r.	25
Ryc. 13 Struktura bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy w Gminie Wodzierady wg stanu na 30.09.2014 r.	26
Ryc. 14 Schemat procedury monitoringu, ewaluacji i aktualizacji Strategii	57
 Tabela 1 Liczba mieszkańców Gminy Wodzierady w latach 2007-2013	9
Tabela 2 Liczba mieszkańców Gminy Wodzierady wg sołectw w latach 2007-2013	10
Tabela 3 Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w Gminie Wodzierady w latach 2007-2013	18
Tabela 4 Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków w Gminie Wodzierady w latach 2007-2013	18
Tabela 5 Struktura firm (osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą) w Gminie Wodzierady wg sekcji PKD	21

Tabela 6 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Wodzierady w latach 2009-2014	23
Tabela 7 Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu w latach 2007-2013	30
Tabela 8 Wyniki analizy SWOT dla Gminy Wodzierady.....	32
Tabela 9 Struktura Strategii Gminy Wodzierady	39
Tabela 10 Roczny harmonogram organizacyjny wdrażania Strategii.....	56
Tabela 11 Wzór karty projektu	58